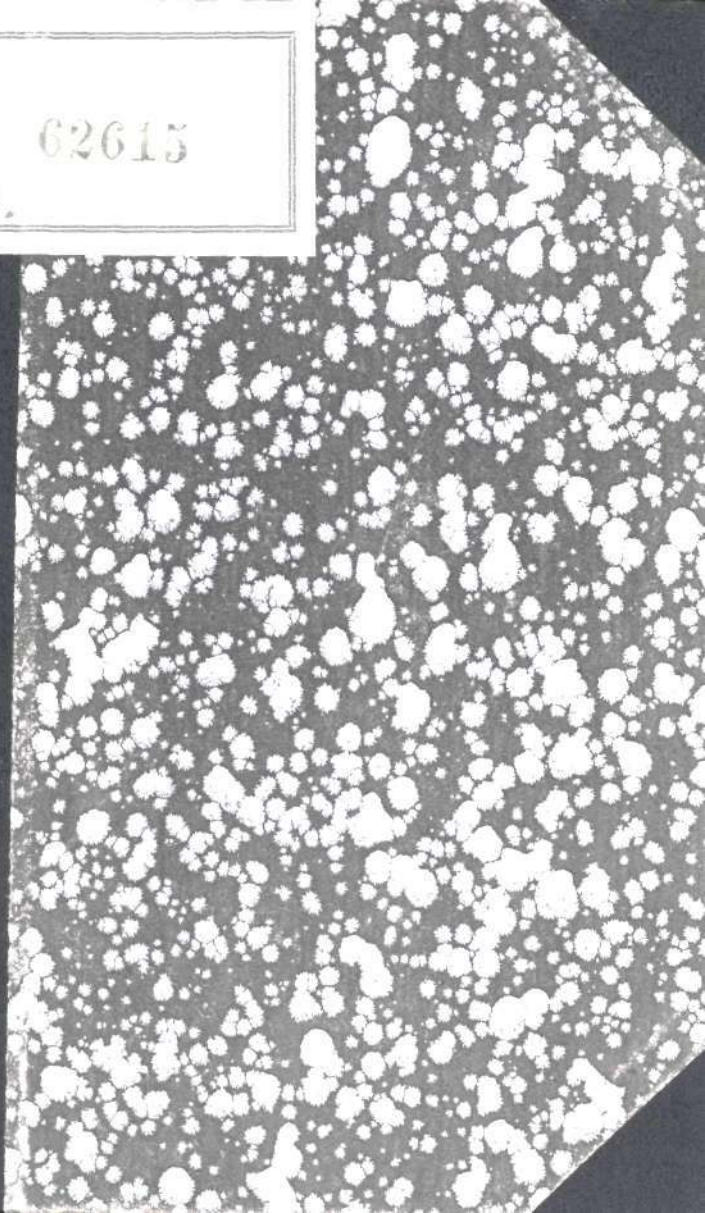
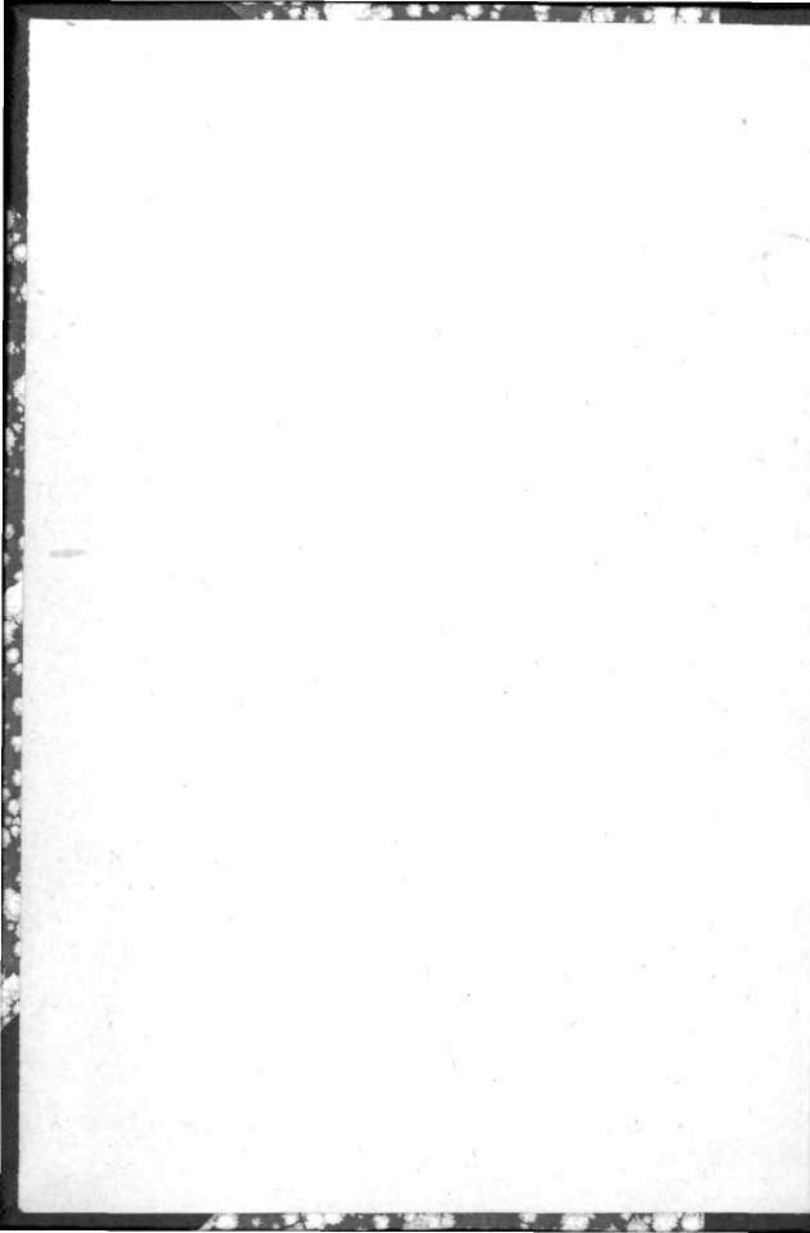

62615

1.

SLOVENSKE
V E Č E R N I C E

za

poduk in kratek čas.

Izdala

družba sv. Mohora.

P prvi in drugi zvezek.

Na prodaj pri Leonu v Celovcu, Lerherju v Ljubljani, Soharju v Gorici, Ferstelnu v Gracu, Lejrerju v Mariboru, Geigerju v Celju, Weicingerju v Radgoni, Zavadeckimu v slov. Gracu, Vepus teku v Novem mestu, Schimpfu v Terstu, Biazniku v Postojni, F. Manzu na Dunaju in pri Zupanu v Zagrebu. — Denarji se pošiljajo v frankiranih listih pod naslovom: Družbi sv. Mohora v Celovcu (Klagenfurt).

SLOVENSKE VEČERNICE

za

poduk in kratek čas.

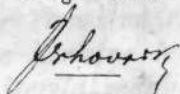
Izdala

družba sv. Mohora.

Pervi zvezek.

Drugi natis.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'J. Leon'.

Z dovoljenjem visokočast. Kerškega knezoškofijstva.

V Celovcu 1861.

Natisnil Janez Leon.

62615

D. (J. V.)

Inv št. 030018811

Predgovor.

S starim keršanskim pozdravljenjem: „**B**og vas sprimi!“ primejo „slovenske večernice“ dans prvič za romarsko palico za na pot po slovenskih krajéh. Naj bi jih v vsaki hiši, bodi si nizkega ali visokega slemena, prijazno sprejeli in z veseljem prebirali v svojo časno in večno srečo! Pripovedovale bodo ve-sele in žalostne dogodbe iz življenja človeškega, kako **B**og vse dobro plačuje, vse hudo pa kaznuje; razkladale bodo prečudno modrost in previdnost **B**ožjo, ki je v svoji nezapovedljivi skerbi za blagor človeštva razgernila po vsem svetu brez mere koristne lepote in v življenje poklicala brez števila manjih in večih stvari, da bi služile človeku v korist in v razveselovanje; kazale bodo **S**lovencom pot, po kateri naj hodijo, da bodo srečni časno in večno in kakó naj obračajo božje dari, da bodo po njegovi sveti volji vedno napredovali v svojem gospodarstvu in v drugih potrebnih vednostih.

*To bo cilj in konec slovenskim večernicam, ki bodo vsaj dvakrat v letu prihajale na beli dan. — Slovenske domorodce, posebno častito duhovščino, pa serčno prosimo, naj jih prav marljivo razširjajo med slovenskim ljudstvom, da bo družba sv. Mohora veselo rasla in obilno koristi donášala vsem Slovencom še mnogo mnogo let. **Z Bogom!***

Zgubljeni, pa spet najdeni sin.

(Domača povest iz starih časov).

Ako prehodiš dolge Štenge, in se razširi pred tebo prijazna spodnja dolina Bohinjska, zagledaš pred sebo Nomenj, prvo vas Bohinjsko. Čedna vas je pri cesti; hiše so belo zidane, prebivavci premožni, ker redí jih polje, živina in drevarija. V starih časih je bilo drugači. Ker fužine niso delale, ni bilo rudarije in drevarije; polje je bilo prevlažno, vreme merzlo in deževno, in delj je ležal sneg na ravninah, ker je bilo gozda neizmerno veliko. Tudi z živino je bila slaba reč, ker ni še bilo kupčije z maslom, na paši so pa tudi volkovi in risi živino in pastirje napadali. Ker domá ni bilo zaslužka, so možjé hodili po širokem svetu s trebuhom za kruhom, in med letom so le toliko domá ostajali, da so poorali. Žene so pa bile vse leto domá; živino in polje so opravljale, predle in tkale. O svetem Martinu se je pa vračala vsa družina k domači koči z nekoliko dnarci in z mnogimi novicami.

V tistih starih časih, davno pred Francozom, je stala na ševu nad Nomenjem lesena uborna kočica, pri Ševlji se je reklo. Ta kočica je imela tri prebivavce. Oče Ševelj je bil lovec. Pobijal je divje koze, serne, medvede in volke. Takrat je bilo dovolj divjaščine celo blizo vasí. Grajšine se niso poganjale za lovske pravice v Bohinju; kmet tudi nikomur ni branil loviti, ker lovec mu je bil velik dobrotnik, ker je pokončeval sovražnike živine in polja. Ker je pa lovsko delo nevarno, posebno pri medvedih in volkovih, lovcov ni bilo veliko; med njimi je pa morebiti oče Ševelj bil prvi. Vsak teden je prinesel z gore sernjaka ali divjega kozla, in vsak pondeljek iz Kranja polovnik žita za gamsovo ali medvedjo kožo, in tudi kako igračo mlademu sinčku. Imeli so pri Ševlji tudi nekaj koz za mleko in maslo. Tako so Ševljevi počteno živeli, brez velikega truda in skerbi, akoravno niso imeli njiv in travnikov. Bili so pa tudi dobri ljudje, in marsikteri popotnik je dobil pri njih košček mesa in kruha, kakor tudi gorko prenočišče v hiši pri peči. Marsikteri zimski večer so dosedeli pri levi; oče je razkladal lovske dela in nevarnosti, popotnik je stermé poslušal; deček, ki je igral s treskami, je nehal igrače prekladati; mlada žena je pa urno vertela nit in kolovrat, ker se je veselila, da ima tako jakega moža, in pokladala je treske na ogenj. To so bili veseli večeri. Pa večkrat

je žena slonela z detetom na levi, moža že drugi večer pričakovaje, ko je zunaj v gosti tami burja tulila ob slemenu, in sipala sneg in sodergo v okna. Tako vreme je bilo, ko ženi prinesó žalostno novico, da so našli moža ubitega v globokem prepadu. Bilo je sred posta, ko prinesó merlica domú. Ni se zvedilo, ali se mu je spodersnilo v globocino, ali ga je medved prevern timer, ali se je vanj zagnal zalézen divji kozel, in ga puhn timer čerez pecevje. Mertev je bil, in zapustil je malo denarjev in prazno uborno kočo vdovi in sincku. Puška na kresalu, ki je do zdaj vse redila, je obvisela in zarujavela na steni, in tisti, ki jo je imel v roke vzeti, je stopil zdaj komaj v peto leto.

Naglo je v hišo prišlo siromaštvo. Žena, sicer mlada in terdna, ni imela s čem sinú preživiti. Na mezdo v delo hoditi, je takrat še malo izdalo, ko so kmetje vse obdelovali s svojimi ljudmi, saj polja in živine niso imeli veliko. Tudi mezda je bila majhina, ker je bilo vse po ceni. Celo preje in tkanja niso ljudje veliko drugam dajali, ker v dolgih zimah so vse domače ženske popredle in poplédle, možje so pa tkali, in mezelan in rašovino ravnali. Vendar je včasih vdova vsaj nekoliko dela dobila pri premožniš timer hišah. Tudi so ji sosedje dajali nekoliko žita, prediva in volne v Boga imé. Saj so takrat še radi v Boga ime dajali, ker ni bilo toliko revežev kakor dan današnji, ko imajo toliko de-

narja. Vdova ni ravno lakote umirala; pa skerb za deteta in žalost po zgubljenem možu in toliki premembi goljufive sreče jej niste dale pokoja, da bi z voljo terpela nenavadno revščino.

Pride k naši vdovi čez nekaj tednov znana beračica iz Tomina. Prenočila je tukaj, veliko je pripovedovala o nadlogah in težavah njenega življenja, in vganjevale ste z vdovo, kakó bi se mogle polajšati skerbí človekove. Nar gotoviši pripomoček so se jima zdeli zakladi; pa kdo ve za-nje? Spomni se beračica, da je slišala, kakor so pravili stari ljudjé, da je skozi Bohinj bežal iz Laškega pregnan kraljič; ker so mu pa preganjavci bili za petami, da ni mogel sebó odnesti vsega premoženja, je vzdal velik del zlatnine v kapelici na Premu. Preganjavci so ga pa kmalu potem zatekli in ubili. — Beračica scer ni vedila, kje je na na Premu, vendar ime si je bila zapomnila. Drugi dan je šla beračica svojo pot, pa globoki spomin na povest je pustila v vdovinem sercu. Le eno misel je imela vdova: zaklad mora njen biti, naj véljá kar hoče. Pridjala je sicer beračica svoji povesti, da govori prerokovanje, da bo izkopavca onega zaklada kmalu zadela velika nesreča, ker so tisti denarji prekleti zavoljo krivic in odertije kraljiceve. Pa vdova si misli: nemara prerokovanje laže; ako je pa resnično; ali me more zadeti nesreča, ki bi bila hujša, kakor smert moža in rednika? Saj mi vendar noče še sinú vzeti? Ak o ga pa vzame, saj ga bo vzal k sebi! Samo priložnos ti

je vdova še čakala; kapelica namreč je pri cesti; po dnevu hodijo vedno ljudje memo, ki bi jo vtegnili viditi, po noči se je pa bala strahov in zverine.

Prišel je praznik svetega Rešnjega Telesa. Gorko pomladansko solnce kakor tudi mogočno streljanje pri stari fari na Ravnjah je vabilo ljudi k slovesnemu opravilu. Spraznila se je Nomenjska vas, le starčiki in otroci so domá ostali. Med zadnjimi zaklene tudi naša vdova svojo kočo, in se spusti med pobožnimi proti cerkvi. Ta dan si je namenila sklep izpeljati, ker sv. opravilo dolgo terpi, in ni misliti, da bi kdo na tako svet dan imel drugo pot kakor v cerkev. Zalezovavca se ji tedaj ni bilo bati. Pač je mogla misliti, da je pregrešno njeno početje, da oskrunuje praznik Gospodov, obhajala jo je groza, ko se je spominjala prerokbe, pa — saj je znano, kako težko človek opusti, kar si je v sli in strasti namenil. Koliko ljudi je že mislilo: Bog in kazen je še daleč! — Pa koliko se jih je goljufalo!

Vdova pride na Prem. Sinka je za roko sebé pripeljala, da se mu samemu doma kaj žalega ne primeri; hišo je zaperla, ogenj dobro zagrebla. Vse je v varnosti. Rovnica, ki jo je na delopust sem prinesla, še tiči v germu; nikogar vaščanov ni več memo. Zazvonilo in vstrelilo je že na Ravnjah. Vse je vgodno, vse je pripravljeno.

Mati vstane, sinu zažuga, naj se ne gane spod germa, dokler je nazaj ne bo; vzame rovnico, in

gre v kapelico. Premsko znamenje stoji ob cesti na stermem vinku pri Lepencah, drugi vasi Bohinjski. Globoko pod sterma goró Sava buta ob skalovje, in dela zelen ir na široko in dolgo. Ker je voda bolj lena, je po navadi berv čez njo postavljena; kedar pa ob povodnjih priteka, berv izvlečejo, in se v čolnu prevažajo. Takrat ravno ni bilo berví, ker se je sneg na planinah topil, in je Sava bila velika. Ko mati odide, se sinu kmalo ni več priložno zdelo, pod germom tícati; skoči tedaj na kraj, kjer se mu je odperl velik razgled na vse kraje. Savski vertinci, bele pene nad mirnim zelenim breznom, in dolgi čoln ob kraji obudí detetovo radovednost, in zmuzne se mladi Ševelj memo skalovja in germovja po derči doli na Savski brod. Vsede se pobič v ladijo, gleda postervi, ki pod njim švigajo, meče kamenje za njimi in tudi kruhove drobtine; ko se tega naveliča, začne čoln zibati; to mu daje pravo veselje. Čoln se pa izmuzne, in kmalo sta deček in ladija sred reke.

Vdova je pa med tem, izrušivši kamnati tlak v kapelici, kopala in grebla po sipi in persti, iskaje zlatega boga. Ni se trudila pol ure, ko rovnica zabrenčí ob terdi reči. Bila je železna skrinjica. Vdova jo komaj od tal vzdigne; ko pokrov odbije, zagleda v škrinjici samo suho zlato; zdaj pa popustí kapelo in kopoljo, ter teče k germu, kjer je sina pustila. Ni ga več, in polovica veselja je preč. Kliče ga na vse gerlo, pa ne oglasí se sin. Gleda

doli na Savo in gori v breg, pa sinú ni več viditi; saj se že davno skozi Štenge pelje. Ne misli vdova, da bi otrok tako serčen bil, da bi se podal na neznano vodo. Nemara, sama pri sebi pravi, mene ni htel čakati, in je domú tekel. Žena vzame tedaj polovico zlata v predpert, polovico s skrinjico zakrije v gost germ, ter hití proti domu v veselju in skerbéh. Domu pridši, najde vse zaklenjeno, sinú pa tudi tukaj ne more od nikodar priklicati. Morebiti je šel s pastirjem za kozami, o poldne bo prišel domú zdrav in vesel, se žena zopet tolaži, in gre nazaj po ostanek zlatnine. Kmalo je vse bogastvo domá. Ni poznala vdova takih denarjev, in tudi sošteti jih ni mogla, ker ji ni bilo mogoče, tolikega števila v glavi obderžati. Prijetno je bilo gledati tak kup kovanega zlata; pa vdove se je že jela poprijemati tesna misel, da je bogastvo morebiti kupila za edinega sinú.

Prišli so vaščani od obhoda, nihče ni vedil kaj o sinu povedati; prišle so kozé s paše, pa fantička ni bilo s pastirjem. Treba je bilo, da grejo sosedje otroka iskat. Dva sta šla v goro. Vdova sama z detetovim botrom je iskala ob Savi od Prema celo do Obernj. Vso noč sta žgala jeriče in klicala sinú, pa zastonj sta se trudila; še čolna nista nikjer zapazila, da bi bil obtičal, ker voda je bila velika, in je na večer še pritekla, ker je bil topel dan. Domú pridši je vdova zvediti mogla, da tudi iskavca po gori nista nič opravila. Malo

upanja, jej je ostalo, da sin še živí: da bo pa kdaj nazaj prišel, skoraj ni mogla upati, ker sin je bil še precej neumen, in ni družega vedil, kakor to, da je Ševljev Tone iz Nomenja, — da je Bohinjec, mu ni še nihče povedal.

Vdova zdaj prodá kozé, zapustí leseno kočó, in se poda v zidano hišo na Bistrico k sorodnikom. Tam je tiho živela, molila in v Boga imé dajala. Ni ji bilo treba delati, in jedla je beli kruh, toda med solzami. Kmalo se je raznesel sum od zaklada, pa ljudém ni bilo mar vdovi krasti, ker se jim je vendar le smilila, novi domačini so jo pa varovali in stregli, nadjaje se bogate zapuščine.

* * *

Preteklo je pet in dvajset let. Vdova je že precej oslabela, akoravno ni nosila žuljev na rokah in težkih bremen na plečih. Ni bila stara, pa se je pripravljala na smert, ker ji je vtonilo vse veselje do življenja. Bili so nekdanj časi, ko je naročala vsakemu, ki je šel iz Bohinja, naj poprašuje po sinu. Htela je nekdanj vse zlatovje v dno jezera potopiti, ako za to sinú nazaj dobi: polovico blaga bi mu bila dala, kdor bi jej povedal, pod katerim grobom sin počiva. Pa zdaj se je že naveličala upanja in tugovanja.

Zopet pride k vdovi tista beračica, ki je pravila od ubežnega kralja in zaklada na Premu.

Bolna je bila veliko let, okrevavši se, je pa precej hitela v Bohinj k tisti vdovi, katero je s povestjo obogatila. Bogato je bila obdarovana, v zahvalo je pa vdovi spet nekaj svetovala. Ker je vdova grešila, pravi beračica, da je o prazniku zaklad kopala, naj s tem pokoro stori, da iz zaklada v božjo čast in slavo cerkev sozida. Če je sin še pri življenji, bo morebiti prišel nazaj; ako pa ne, bo vendar zidana cerkev njeni in nje-govi duši v prid.

Vdova stori, kar je svetovala beračica. Začeli so apnjenice kuhati in bruna goniti; prišli so Lahi, in v dveh letih so postavili cerkev in zvonik nad sedanjo Bistrico na mestu, kjer se zdaj pravi: „Na Pozabljenem“. Da bi altarje naredil, prosijo možje imenitnega umetnika iz Ogleja, ki je nedavno v Kranj prišel, staro cerkev zaljšat. Ker se je dobro plačilo in dokaj dela obljubilo, dá slikar besedo, in čez malo dni prijezdi skozi Štenge. Gredočemu skozi Nomenj pokažejo spremljevalci poderto kočo, v kateri je svoje dni vdova prebivala. Umetnik, kakor osupnjen, ogleduje kočo, dolgo vas pod hribom, stermo goró z redkimi mecesni, potok s trojnim slapom, in mane se ob čelo, kakor bi hotel daven spomin zopet obuditi. Stermó ga gledajo spremljevalci.

„V Ogleju“, spregovori slikar čez nekaj časa, „sem vidil več takih podob; ako se prav spominjam, je neki Anton Ševljev ravno ta kraj

naslikal in govoril, da je tukaj njegova domovina.“ „„Oh! če je takó, je on sin ravno tiste vdove, in hiši se pravi pri Ševlji““, odgovorijo bohinjski možje polni veselja.

Slikar na to pové, da je Anton Ševljev kot majhno dete prišel v Terst z bogatim gospodom; da ga je gospod tam redil in v šole dajal; potem je Anton učil gospodove sinove, dokler ni Tersta zapustil in se podal v semenišče Oglejsko. Večkrat, je djal umetnik, mi je pravil, kako ga je ladja nesla med visokimi gorami memo neznanih vasi naprej; kako ga je noč ujela lačnega in obdivjanega; še le proti jutru je mogel zadremati. Ko se zbudi, je pa tičal v plitvi vodi na neznanem prođu. Kolikor časa je mogel, je šel potem pri vodi nazaj, pa zašel je v veliko mesto, kjer nihče ni vedil, kje je pri Ševlji na Nomenji. Ko je po ulicah okoli hodil ves zbeغان jokaje in upraševaje, ga je našel tisti teržaški gospod; kupil mu je jedi in pijače, in ga sebo odpeljal v v Terst. Anton se je dobro učil. V semenišču se je z drugimi vred z nar boljším vspehom pečal tudi s slikarijo. Pravil mi je, da je že kot dete v domači koči lesene igrače rezljal in jih lisal z barvami, ki jih je kuhal iz ilovice in raznih zelišč. Narisal je v semenišču tudi domačo kočó, kakor mu je bila še v spominu. Zdaj je pobožen in učen mož, in je naj mlajši korar Oglejske cerkve.

Vdova je komaj verjela novico, ki so jo

prinesli možjé. Hitela je k slikarju, da se je iz njegovih ust resnice prepricala.

Pismo se je spisalo, in nesli so ga možje čez gore v Oglej. Ko je mladi korar zopet zaslišal skoraj pozabljeno Bohinjsko govorico, ko je zvedel, da mati še živi in kako, se je precej napotil gledat starih krajev in objemat staro mater. Ko je prišel, sta se z materjo komaj spoznala, in komaj zavedla neizrečenega veselja.

Dodelano cerkev je sin blagoslovil. Pervo mašo, ki jo je slišala vdova v svoji cerkvi, je bral zgubljeni zopet najdeni sin.

Vzel je potlej korar mater sebo v Oglej. Odsihmal jej ni bilo treba več žalovati po zgubljenem sinu.

S to povestjo me je učila ranjca teta, naj ne hrepení človek po nezasluženem bogastvu, kakor una vdova. Bodimo vselej zadovoljni s tim, kar nam je izročil usmiljeni Oče v nebesih.

J. Mencinger.

2.

Pesem za domače šmarnice.

Spet kliče nas venčani maj,
 K Marii nas kliče v svet raj:
 Cvetlice goščave
 Si venčajo glave,
 Raduje se polje in gaj.

Vse drevje si venča glavó,
 Po drevju pa ptički pojó,
 Nebeški kraljici
 Marii Devici
 Češčenje in slavo dajó.

In šmarnice nježne cvetó,
 Vertnice se v vence pletó,
 Da krasnega maja
 Se slava obhaja
 Cvetlici Marii lepó.

Pod lipo kapel'ca stoji,
 Tam kinčan oltar se svitlí,
 In biser oltarja,
 Ko juterna zarja,
 Podoba Marijna sloví.

In kedar se majnik rodi,
 Kapel'ca ko vertec diši;
 Oltar in pa stene
 So vse razcvetene,
 Da bolj se Marija častí.

Sem vsaki dan rad pribežím,
 Marijo prav lepo častim;
 Do nje vse veselje
 In serčne imam želje,
 Za njo le živim in gorím.

Ko zarja zlatí vse goré,
 Darujem Marii sercé,
 Opoldan spet tečem
 V kapel'co in rečem:
 Oh, prosí, Marija za me.

Kdar sonce za goro zbeži
 In Ave Marijo zvoní,
 Zdihujem: O Mati!
 Tvoj hočem ostati,
 Dokler ne zatisnem oči.

Takó se Marija časti,
 Ker maj njene slave cveti;
 Za grešne sirote
 Pa Mati dobrote
 Pred sedežem božjim kleči.

Le kliči nas venčani maj,
 K Marii nas kliči v svet raj!
 Da večno veseli
 Bi slavo tam peli
 Marii, o Jezus nam daj!

Jožef Virk.

3.

Voznik in zadnji konj.

Sreča je, ne po svetu hoditi, pravi jutrovec; Slovenec že sme temu pregovoru pristaviti: pa še večja sreča je, ne po svetu vozariti. Ali Anže, kmet na Gorenškem, ni bil te misli; zanj je bilo največe veselje po svetu vozariti, doma biti pa naj večja nesreča. Bil je še mlad, ko so mu odmerli starši in zapustili lepo premoženje: polje, travnike, gozde — vse v najlepšem redu; v hlevu

mu je stalo šest rejenih konj in dvanajst molznih krav; v skrinji v predalu je počivala marsiktera petica. Shrambe so bile napolnjene z žitom, predivom, platnom in maslom. Ali Anžetu vse to ni bilo dosti, delo pa mu tudi ni dišalo, gorel je le za vožnjo. Zacel je tedaj vozariti; hodil je v Gorotan po predivo, v Terst pa je vozil dile, železo in kar je dobil. Za gospodarstvo mu ni bilo mar. Bil je pa tudi malo domá in še takrat, ko ni bil na cesti, je prebil več časa v kerčmi, kakor v lastni hiši. Vozarenje ga je čisto popačilo, učil se je le sirovosti, pijancevanja, kletvine in rotenja; zgubil je vero in zasramoval vsakega, ki ni pozabil božjih zapoved. V petkih in postnih dneh je žerl ta „štangreiter“ po kerčmah pečenko; v nedeljah med božjo službo je nalival želodec, med tem ko so njegovi konji, ktere je med potjo preklinjal in neusmiljeno pretepál, stradali zunaj kerčme ali pri praznih jasliah. Še imenitno se mu je zdelo tako življenje, češ, da ljudje vidijo, da nisem bebast kmet, ki se postí in v cerkev hodi. Kaj mu je bilo mar, če strada njegova živina ali ne, da je bil le sam sit in zalit; kaj je maral, kako se gospodari na domu, kako se godí njegovi ženi in otrokom, dokler je bilo kaj cvenka. Če je prišel domú, je bil nesterpljivo ošaben, za malo se mu je zdelo, meniti se s sosedi, ki so se pridno doma deržali; večkrat je govoril. „Kaj bo ta zabita beračija z ovseno slamo v glavi!

Sramujem se, da sem v takem gnezdu rojen; pa ne bom več dolgo tukaj, že se pogajam z gospodom Kljukcom v Terstu, da bi mi prodal hišo“. Zacel se je tudi po tuje pačiti v obleki in govoru: bos (was), pa ši (si — da) je imel vedno na jeziku, ker drugega znal ni, daravno je terdil, da zna nemški in laški. Tikati ga ni smel nobeden več, le kdor mu je rekel „oni“, temu je privoščil še kako besedo. Ta navada in prevzetnost ste mu pa dale pri sosesčanih priimek: gospod Bos.

Ko je bil domá, je bil vsaki dan prvi in zadnji v kerčmi in njegov sedež je bil v kotu za mizo. Tukaj ni bilo njegovega bahanja ne konca ne kraja; govoril je vedno le sam o sebi in štel na persté najbogatejše teržaške gospode, s katerimi se tika in ki ga vedno vsi kmalu na kosilo vabijo, da se le v Terst prikaže, da se mu že sitno zdi, ker ne more vsem ustreči, v zamero pa tudi rad ne pride. Pravil je, kako mu je kazal ta in ta veči kup terdih križavcov, kakor nareže škopar skoz celi teden škope in uni zverhan mernik cekinov. Verjeli mu ljudje niso dosti, vendar je dobil tudi take, ki so ga radi poslušali.

To je šlo tako nekaj, ali ne veliko let. Pametnim ljudem se ni zdelo čudno, da je šla njivo za njivo, gozd za gozdom v tuje roke; ali on je govoril, da prodaja svoje posestva le

zavolj tega, ker se misli v Terst preseliti. Tudi tisti, ktere je poprej s svojim bahanjem slepíl, so začeli z glavo majati, ko je prišel Anže od šest na dvoje konj.

Nekega zimskega večera privozari domú lačen in žejen le z enim konjem, in še ta je bil bolj kostnjaku kakor konju podoben, pri vsem tem pa je še hudo šepal. Ker je imel Anže na velki cesti že v vsaki hiši, spod ktere visí smreka, kaj nakredanega na tramu pod stropom ali pa na durih, mu niso hteli več na brado streči, v žepu pa ni bilo več cvenka. Denarjev je vendar le moral dobiti, na vsako vižo, če se pes obesi! Ali ta reč ni bila lahka, prodano je bilo že vse, na posodo pa mu ne bi htel nobeden nič dati.

Spreže konja, kakor je imel že navado z *glasnim preklinjanjem, rotnjem in neusmiljenim pretepanjem*, gre v hišo, se vleže k peči na klop, ter premišljuje, kako bi prišel k denarju. Dobro uro leží tako, pa ne zine besede. Na to vstane, gre v hlev, začne rotiti zadnjega svojega konja in ga zopet neusmiljeno biti. Spoka ga iz hleva v sneg, sam pa mahne po stezi proti sosednemu gradu. Ko pride do grajskih vrat, spleza po drevesu, ki je tu stalo kviško, se skobaca na zid in stopi v grajski vert. Vrata od znotraj s ključem, ki ga je pustil vratar v ključavnici, tiho odklene, malo odderzne in stopa po perstih naravnost proti kapeli; tu poišče ključa, odpre tiho kapelične vrata,

se zmuzne noter in pobere vso sreberno in pozlačeno cerkveno posodo.

Med tem, ko se je to godilo, sledí zadnji zvesti konj njegov stopinjam gospodarjevim in se zmuza skoz odderzjene grajske vrata. Ko dospe pod lopo, pride z glavo ravno med verví, ki so visele iz zvonika in spodej ravno ta večer skupej zvezane bile. Konj potegne in začneta peti obá zvona ravno takrat, ko je Anže že nabral posodje in se obernal iz kapele. Glas zvonov in pa konjska glava, katero je v tamoti zagledal in mislil, da je peklenska pošast, ga tako prestrašita, da kar z mesta ne more. Preden se zave, so bili že grajski hlapci pod lopo in kmalo potem tudi grajšak in vsa njegova družina; celo več sosedov je prišlo blizo. Našli so hlapci konja pod lopo in Anžeta, ki je na pomoč začel vpiti, v kapeli s cerkvenim posodjem obloženega. Lačnega konja so zaperli v hlev k polnim jaslim, Anžetu pa roke zvezali in posadili ga v merzlo klet, ter vrata zaklenili.

Sodba je razjasnila vse; Anže je bil zatožen cerkvenega ropa in po postavi obsojen. V sodni zapisnik je pristavila modra sodnija še te-le spomina vredne besede:

„Ker pa je najviši sodnik v svoji neskončni modrosti izvolil hudodelnikovega zvestega konja za namestnika svoje pravične roke in po njem obvaroval grajšaka Janeza zgube, božji hiši ohranil

posvečeno posodo in morebiti tudi pravičnim poštenje pred svetom: se spodobi, da se hudodelniku konj, ktereга vreden ni, vzame in boljšim rokam izroči. Sodnija priporoča tedaj grajšaku Janezu, da konja kupi, kakor ga bodo cenili zvedenci in ga z vso skerbjo hrani, dokler bo živ.

In tako se je tudi zgodilo. —

Ta povest, ljubi moj bravec, ti daje mnogo poduka. Lenoba, naj terdniša veriga peklenškega duha, je bila vzrok napuha, pijančevanja, kletvine, bogotajstva, ubožtva in poslednjič cerkvenega ropa. Varuj se lenobe bolj ko peklenškega duha! In lej! Bog je izvolil konja, ne v svoji jezi, ampak v svoji neskončni milosti, da pripelje hudodelnika na pravo pot; kajti, ako bi bil dopustil, da ostane cerkveni ropar skrit pred človeškimi očmi, bi gotovo ne bilo to zadnja njegova hudobija in morebiti bi bil končal svoje življenje v Suhem bajerju pod rabeljnovó roko.

F. C.

4.

Mesar Janez Kerstnik Jezuit, Goričan.

Vsaka dežela ima svoje možé, s kterimi se smé ponašati; tudi naša prijazna Gorica jih ima, bodi si duhovskega stanú, ali pa izmed posvetnih.

Ona šteje več imenitnih umetnikov, pisateljev, vojakov in duhovnikov; med poslednjimi več škofov in nadškofov, od katerih bomo morebiti še v prihodnje kaj več povedali. Za sedaj oménimo le enega, prostega duhovnika iz družbe Jezusove, rojenega Goričana, ki je v letu 1725 petnajsti dan mesca junija med neverniki za vero Jezusovo v ječi umerl, in ki ga vendar malo kdo še po imenu pozna. Ta mož je bil Janez Kerstnik Mesar. Rodil se je v drugi polovici sedemnajstega stoletja v Gorici, ne ravno velikem, ali čednem in prijaznem mestu na Soči, čigar lega se po pravici hvali zavoljo prijetnosti in lepote; še bolj pa hvali Gorico mož, kakor je bil naš Mesar.

Stariši njegovi niso bili ubogi, ne sila hogati; bili so srednjega stanú, ali v resnici pobožni in bogaboječi, kar je vselej več vredno, kakor vse zlato in srebro. Zato so pa tudi na vso moč si prizadevali, da se je njih Janezek precej iz mladih nog vadel v vseh pobožnih delih, ker so želeli iz njega si izrediti bogaboječega, poštenega kristjana, kar bi imela biti prva skerb vsih starišev. In njih prizadevanje ni bilo zastonj. Janezek je imel pripravno serce za vse dobro, in je v kratkem toliko v pobožnosti napredoval, da so ga bili dobri stariši kaj veseli, in dozdevalo se jim je uže takrat, da ga je Bog namenil za kaj več, kakor za navadni stan. Dali so ga zatorej zgodaj

v mestne šole, kjer se je zopet tako obnašal, da je svoje součence prekosoval in da so se mu čudili učitelji zavoljo njegovega pametnega vedenja in nenavadno bistre glave. Kedar je doveršil vse šole, ki so bile takrat v Gorici, se je podal v vikše šole v nemški Gradec v letu 1695, kjer se je izšolal pri čast. OO. Jezuitih. Posebno se je znašal v modroslovstvu, tako da so ga vsi sploh le „modrijana“ imenovali, kateri koli so ga poznali. „Veselo ga je bilo poslušati“, piše neki pisatelj tistih časov od njega, „kedar je na naj bolj zapletene vprašanja s svojim bistrim umom tako lahko odgovarjal, in svojo nalogo tako razločno in umno razkladal, da se mu je vse čudilo.“ Dobil je torej kmalo stopnjo doktorstva v modroslovju, in po doveršenem bogoslovstvu je bil mašnik žegnan okoli leta 1700, in dohtar ali učenik svetega pisma imenovan. Učen je bil tolikanj, in zraven tega tako ponižen, pohleven, krotak, bogaboječ in pobožen, da so si vsi mislili, da mora s časom dospeti do visokih cerkvenih in državnih služb. Ali ravno njegova velika ponižnost, čednost, ki se malo kedaj brati z veliko učenostjo, kakor tudi sv. Pavel (1. Kor. 8, 1.) govori, tedaj ravno ta njegova velika ponižnost mu je vse druge misli vdihovala, kakor hlepiti po častnih in visokih službah. Vedil je dobro, da je vsak duhovnik za to od Boga postavljen, da ne skerbí samo za svojo lastno dušo,

ampak tudi in posebno za zveličanje drugih; ter si je mislil, da nima nikjer večje priložnosti, delati k večji časti Božji in truditi se za zveličanje bližnjega, kakor v redu sv. Ignacija Lojolskega. Prosil je, naj bi ga v red sprejeli, in gotovo mu ni bilo treba dolgo prositi, zakaj vsi so ga dovolj poznali: sprejeli so ga serčno radi, ter ga koj na Dunaj poslali v noviciat. Kako je tu bogaboječe in sveto živel, ni treba popisovati, zakaj vsi njegovi vikši niso imeli nobenega bolj natanjčnega v spolnovanju vseh svojih dolžnost, nobenega bolj gorečega za čast Božjo in bolj vnetega za zveličanje duš, kakor našega O. Janeza Mesarja. Izročili so mu tedaj šole, v katerih je ljubo mladost nekaj časa z veliko pohvalo učil ne samo potrebnih vednost na potu posvetne učenosti, temuč in posebno jih bolj s svojim lepim izgledom, kakor z besedo priganjal k čednosti in bogaboječemu življenju.

Ali pri vseh teh opravilih se je v njegovem sercu vendar le ena sama želja vžigala, ki jo je svojim vikšim tudi večkrat razodeval, ter se njihovim molitvam in priprošnjam družih svojih sobratov priporočeval, da bi od Boga milost dosegel, jo tudi dopolniti. Premišljeval je namreč pogostoma, kolikanj ljudi še vedno tiči v gosti tmi neverstva po drugih krajih naše zemlje, in koliko tažentov, ja milijonov duš se nesrečno pogublja, ker ga ni, da bi jim luč svete vere prižigal, in jim sveti evangeli oznanoval. Oh, kako rad bi bil on šel jim

svetih zveličanskih evangelijskih nauk oznanovat! Ali potreben je bil še domá, in še le dve leti potem, ko se je s svetimi obljubami zavezal, mu je bilo dovoljeno, med nevernike iti Božjo besedo pridigat. Ni mogoče dopovedati veselja, ki ga je naš O. Janez Mesar občutil, kedar so mu rekli, da mu je njegova goreča želja izpolnjena. Od velikega veselja je takrat te pomenivne besede izustil: „V celem mojem življenju sta dva dneva, ki ju smem reči naj srečnejša: to je dan, ko sem bil vzet v Jezusovo družbo, in ta dan, ko mi dovolé se podati v daljne azijske kraje sveto Jezusovo vero nevernikom oznanovat.“ Ker je po tem takem dosegel, kar je dolgo želel, zato je tudi koj čversto se na pot pripravil. Zdelo se je tudi, da je to res bila božja volja, zakaj to tako dolgo in težavno pot, ki ga je peljala po suhem in po mokrem, je dokončal v celo kratkem času. V Kadisu, Španskem primorskem mestu, se je na morje podal, se še enkrat nazaj proti Evropi obernil, ki jo je za zmirom zapustil, jo z vsimi, ki v nji prebivajo, v goreči molitvi Bogu priporočil, in potem okoli Afrike se na ladji peljal, dokler je po srečnem popotvanju v mesto Makao *) prispel. Tu mu je bilo nekaj časa ostati; vsi tamošnji prebivavci so tedaj prilžnost imeli, se prepričati izverstne učenosti in svetega našega novega aposteljna svete vere. Na

*) Makao, imenitno kitajsko mesto.

praznik prečistega spočetja matere Božje je ondi svoje svete obljube očitno in slovesno ponovil, in drugi dan potem se podal v Tokinsko mesto, kamor je bil od svojih vikših namenjen. Dvanajst tavižent duš je imel v temu mestu sebi izročeni, in on sam brez vsih pomočnikov je imel za vse njih duhovne potrebe skerbeti. Ali on je dolžnosti dušnega pastirja tako marljivo, nevtrudno in skerbno opravljal, da so ga vsi občudovali, in s toliko kristjansko ljubeznijo je za nje skerb, da je čudežev gnade Božje v njih doživel. Posebno pa je mesto Lienkeu skusilo gorečo skerb tega označavca Kristusove vere. To mesto se ne more prištevati imenitnišim mestom kitajske države, pa vendar maloktero mesto je tam bilo v veči tami nevere in vraž, kakor ono. Da izmed mnogo zmot, ki so bile med prebivavci omenjenega mesta, saj nekaj povemo, rečemo samo to, kar so neumno verovali in terdili od duš svojih ranjkih. Memo mesta teče reka, in v tej reki, so oni pravili, se kopljejo po smerti duše umerlih, in se ondi tako hladijo in radujejo za toliko sitnost in težav, ki so jih imeli čas svojega življenja. Zato so se o svojem času vsi prebivavci rečenega mesta s svojimi bonci *) vred k tej reki s procesijo slovesno podajali, so tam malikom žgavne darove klali, njim na čast plesali, duše umerlih klicali, in kakor

*) Bonci se kličejo njih duhovni.

so pravili, jih iz reke rešene slovesno sebo nazaj spremljali v njih poprejšne stanovanja. In enakih zmot so več imeli. O. Janez Mesar si je prizadeval, to in druge enake zmote jim iz glave zbijati, in ker je z gorečnostjo govoril, je z navadno zgovornostjo in s pomočjo Božje gnade veliko njih k spoznanju resnice pripeljal. Res da so mu hudobni bonci zabavljali in vsakoverstne težave delali, in več ljudi, ki so bili že pripravljeni se spreoberniti, zopet zmotili in od vere odvrčali, ter z lepim in z gerdim, tudi z očitno silo se ustavljali hvalevrednemu prizadevanju Božjega služabnika, ga zasramovali in zaničevali, in kakor so le mogli, ga nadlegovali: ali vse to ni O. Janeza strašilo: še z večo gorečnostjo in s ponovljenim trudom si je prizadeval, hudobne zmote zatirati, luč evangelija prižigati in Božjo besedo oznanovati. Takó je s svojim modrim vedenjem, s svojo veliko krotkostjo in svojo neutrudljivostjo ne le samo mnogo tistih mestjanov spreobernal in kerstil, ampak še clo izmed boncov jih je več v živo ganil, da so se svojim zmotam odpovedali, svoje oči resnici odperli, in se kerstiti dali. Ni dolgo terpelo, da je veči del njih se spreobernalo, in terdovratnih nevernikov je le malo več v mestu v Lienkeu ostalo. Ko je O. Janez to vidil, je zopet pomislil na svojo Tonkinsko deželo, ki je bila njegovi skerbi posebno priporočena, in se poln duhovnega veselja tjekaj verne. Tu je od sedaj se trudil v prid

svojih dragih ovčic: noč in dan ni prejenjal jim v vsih dušnih potrebah pomagati, jih učiti, jih k dobremu naganjati, grešnike svariti, mlačne kristjane spodbadati, bogaboječe uterjevati v čednosti, vsem lomiti kruh besede Božje, zanje nekervavo daritev svete maše Bogu darovati, in jim svete zakramente deliti. Dvanajst tavžent duš, kakor smo zgoraj povedali, je imel pod seboj, in tisti kratek čas, ki je pri njih bil, je tako nevtrudno za njih duše skerbel, da ga ni enega bilo izmed njih, ki bi ne bil kake posebne dobrote prejel od O. Janeza. Dobrote deliti, mu je bila stvar tako navadna, da je menil dan zgubiti, če ni kake posebne dobrote komu skazal.

Ni čuda tedaj, da je peklenški sovražnik si na vso moč prizadeval, mu vojsko napovedati, ker je vedil, da mu O. Janez dan za dnevom več duš izpod njegove oblasti rešuje. In scer se je nevihta proti oznanovavcu evangelija vzdignila iz kraljevega dvora. Zviti sovražnik vsake čednosti je namreč zatrosil med dvorjane nekaj strah, da Evropejci imajo vse druge namene, kakor pa Jezusovo vero oznanovati; da podkupujejo ljudi, ker jim marsikaj dajejo, da jih predobé na svojo stran, zato da zamorejo potem ž njimi delati, kar se jim zljubi; mogoče tedaj in verjetno je, so pravili, da se enkrat proti kralju spuntajo in nemir in druge nadloge in težave ali sitnosti deželi napravijo; treba je torej, dokler je še pripraven čas, se temu

krepko ustaviti, in za mir dežele za časa poskerbeti. Da se je pri tem mnogo lagalo, mnogo pristavljalo, mnogo obrekovalo in opravljalo, ni treba še le opomniti. Ravno je tedaj O. Janez v svoji cerkvi Božjo službo opravljal, bilo je na sveti velikonočni praznik, in več tavžent kristjanov je bilo skupej zbranih v veliki prostorni cerkvi, ko so kraljevski vojaki nenadama vse cerkvene vrata obstopili, da bi kristjane polovili in poklali. Vrata so bile zaperte, ali kmalo so jih razbili; kot rujoveči levi so neusmiljeno preganjavci v cerkev nad prestrašene kristjane planili, svoje malike klicali, in pričujočim kristjanom velevali, pri ti priči Kristusa zatajiti in se nazaj v malikovavske zmote verniti, ako nočejo biti koj na mestu razmesarjeni. In ker so stanovitno se deržali vere Kristusove, so bili na mestu mnogi poklani. V tem kriku in v tej zmotnjavi so pobegnili, kateri so le mogli. In naš O. Janez, ki je dobro vedil za Kristusovo zapoved, kjer pravi (Mat. 10, 23.) „Kedar vas bodo preganjali v enem mestu, pobegnite v drugo“, je bil eden izmed tistih, ki so srečno se zmuzali in se poskrili. Ena sama reč je njegovo očetovsko serce živo ranila, in ta je bila, viditi in slišati, da so nekteri, ki so bili že pripravljene kerst prejeti, se dali prestrašiti, in da so zopet v malikovanje se povernili. Pa tudi v teh stiskah je delal za zveličanje duš, kar je le mogel. Po stermih gorah in gostem dobravju se je potikal, med

strašnim pečovjem je živel in večidel po noči svoje ljube stiskane kristjane obiskoval, jim duhovne pomoči delil, in jim v nadlogi in sili prigovarjal, da bi ne omagali in se serčno za Jezusa bojevali. Veči del teh kristjanov so kakor on po gorah in gozdéh se potikali in skrivali, ker so jih preganjavci povsod vohali in jih gonili in lovili kakor divje zverine.

Med tem ko je O. Janez za svoje razkropljene ovčice tako skerbela, se je oklicalo po celem Tonkinskem kraljevo povelje, da noben kristjan ne sme v prihodnje več v kraljestvu prebivati, in če se kateri najde, ki bi kristjan bil, se ima iz kraljestva brez odloga podati z zgubo vsega svojega premoženja. Posebno pa je to povelje pretilo katoliškim duhovnikom, vsak duhovnik namreč je imel biti obsojen v ječo. Pa tudi to še ni našega O. Janeza prestrašilo. Skrivaj je svoje kristjane obiskoval kakor poprej, pripravljen kakor dober pastir dati svoje življenje za svoje ovčice. Nekaj časa mu je šlo to po sreči; ali na zadnje, kedar je od Boga odločena ura prišla, da bi goreči dušni pastir za svoje trude zasluženo plačilo dobil, ga je truma preganjavcov obsula, ravno ko je po skrivnih potih hotel neke kristjane obiskati. Ko ga ti neverniki zagledajo in zvedó, kdo je, planejo nanj, kot divje zveri, mu roke za herbtom križem zvežejo in ga v ječo odpeljajo; in da bi ne ušel, so mu težke železne verige djali na desno roko in levo nogo, zraven tega

pa so ga še skerbno varovali. Bila je pa njegova ječa po navadi tistih krajev prav za prav velika železna kajba, v kateri je celih deset mescov zavoljo Jezusove vere stanovitno terpel dež in solnce, veter in nevihte, mraz in vročino, nagoto, lakoto in žejo, in pri vsem tem terpljenju je bil vesel, da more se vdeleževati muk in terpljenja nekdanjih svetih mučenikov. Žalosten je bil in v skerbéh samo za svoje preganjano kristjane, ki so bili sedaj brez duhovnika, razkropljeni kakor ovce brez pastirja, ter je vedno za-nje prosil, in jih očetovski previdnosti priporočeval. Na zadnje pa, ko je uže deseti mesec v tisti kajbi tako zapert terpel, je od nagote, mraza in lakote popolnoma obnemogel in svojo dušo Bogu izročil dne 15. junija leta 1725. Sedemnajst let je ta služabnik Božji se trudil v Gospodovem vinogradu na Tonkinskem, preden ga je k sebi poklical, da mu je venec dal večnega pokoja po trudapolnem življenju.

St. K.

5.

Mati in vnuk.

Solnce pada; kraj potoka
 Stara mati gleda va-nj,
 Kaže hrib nje suha roka,
 Ki zahaja solnce za-nj:

„Dete, tamo za gorámi
 Veš, je vroča Afrika,
 Tam ni taka kot med nami,
 Tam ni znanja božjega;

Tam ljudjé so še divjaki
 In živé ko divja zver,
 Ljudožerci in pesjaki,
 Malikvavec je vsaktér.

Moli za nje, da usmili
 Bog nevednih se sirót,
 Da jim pošlje v dušni sili
 Mož, jim kazat pravo pot.“

Vnuček pazi in poslušá
 Z usti, ušesi in očmi;
 Solčni žar zemljó zapuša,
 Val potočni mim šumi. —

Dvajset let in čez obroka
 Potok že šumljá tistam,
 Stara mati kraj potoka
 Gleda v hrib s prevnúčekam.

Z nova dvajset let obroka
 Potok le šumljá tistam,
 Staro mater kraj potoka
 Lej jo s preprevnúčekam.

Vas se vsa je spremenila,
 Zarod je v četerto nov,
 Mati le je, ko je bila,
 In pa val potočekov. —

Kdo prihaja? dva možáka;
 Na nogàh je vsa vsa vas.
 Kaj da je zvedavost taka?
 Kaj da tak čujénja glas?

Pervi v škofovi obleki,
 On jim daje blagoslov,
 Drugi je zamurček neki,
 On jim je prikazek nov.

Solnce pada; kraj potoka
 Mati z vnukom gleda va-nj,
 Kaže vnuka škofja roka
 Hrib, ki solnce pada za-nj:

„Tam so taki le človeki,
 Kakor ta zamurček naš;
 Daleč tam pri Nilu reki
 Kerščeval sem vnuk jih vaš.“

Stara mati ga poslušá,
 V vnuka vperte 'má očí —
 Solnèni žar zemljo zapušá,
 Val potočni mim šumí.

M. K.

6.

Pobožna pastarica.

Živela je mlada pobožna in revna pastarica.
 Pasla je jagnjeta cele vasi blizo neke hoste, v kateri
 je stala stara, že na pol razderta kapelica matere

božje. Vse svoje serce je dekle darovalo nebeški kraljici. Če so se jagnjeta mirno pasle, je jela spletati lepe venčike iz dišečih rožic za Marijo devico in ji je pobožne pesmice popevala. — V kapelici je bila lepa podoba matere božje, pa obleka se je bila podobi že čisto raztergala, ker je že bila zelo zelo stara. — Vsak dan je hodila deklica v kapelico, je serčno molila pred presveto devico. Večkrat je bila tako ginjena, da so ji rahle solze v oči stopale. In kakó je bila tudi žalostna, da je podoba nebeške kraljice tako slabo obleko nosila! Molila je nekega dne takóle: „O mati mojega Jezusa! revno si živela na ti zemlji, in kako sem tudi jaz srečna, da sem uboga! Ali veličastno zdaj kraljuješ v nebesih, in česčeno bodi tvoje ime po vsi zemlji! O da bi te jaz tudi prav častiti mogla, o da bi mogla tvoji podobi lepšo obleko priskerbeti! Ali, o mati nebeška, ne morem, ne morem, vsaj veš, da sem revna! Žal mi je, ali ne morem! Pa svoje serce ti darujem; moje serce naj bo čedna obleka za té, presveta devica Marija!“

Kaj misliš, ljuba bravka! Ali je kaj takega božji porodici bilo všeč? Al ni rada varovala revnega deklica, ki se jej je tako popolnoma izročilo? Gotovo! Mnogo bi znal še o mladi pastarici povedati; pa le zadnje besede še čuj, ki jih je ravno pred smertjo govorila. Umirala je že, kar sklene roke in jame tiho moliti, in te besede le je djala:

„O da bi vsi imeli tako čisto okó, kot je moje, o da bi vidili, kar jaz vidim!“

Glej! kako lahko je mlada pastarica umerla! Dokler je bila živa, se je priporočevala materi božji in mati božja jo je na smertni postelji tolažila. Ljubi torej tudi ti nebeško kraljico in sveta mati bo tudi tebi mila pomočnica.

7.

Sv. Frančišek in tiči.

Nasledek prvega greha je tudi to, da so živali človeku sovražne, razun nekterih, katerih človek za življenje potrebuje. Kako težko je druge krotiti, to vsi dobro vemo.

Prav čudno in imenitno je to iz življenja svetnikov, da so bile večkrat živali njih posebne prijateljice, da so jih ubogale, kar so jim ukazali; za pričo sta nam sveta puščavnika Anton in Paul, sv. Konrad i. t. d. Pomislimo tudi, da se naj hujši psi večkrat z otroci igrajo in jim nič žalega ne storé, če se pa odraščén človek le od daleč bliža, prec nanj lajajo.

Sv. Frančišek Serafin je bil v taki skrivnostni zvezi z živalmi.

Enkrat pride na neko mesto, kjer se je zbralo veliko tičev, velicih in majhnih. Ko jih zagleda,

krene s pota in jih pozdravi, kot bi bile pametne stvari. Tiči se ga ne ustrašijo in ne zbežijo, ampak čakajo, da je bil pri njih.

Zdaj pravi on: „Ljubi moji krilati pevci! hvalite vedno svojega stvarnika, ki za vas skerbí, da vam ničesar ne manjka. Naj žlahtnejši ste med njegovimi stvarmi, vi prebivate v čistem zraku brez skrbi, ne sejete, ne žanjete in on vas živí.“

Ko še naprej govori, začnejo tiči vratove stegovati, kljune odperati in prav zvesto ga poslušajo. Začuden gre po sredi med njimi, se dotika tega in unega s svojo obleko, ali nobeden se ne gane z mesta. Še le ko je križ čez-nje naredil in jih blagoslovil, so zleteli. Njegovi tovarši, ki so ga spremljevali, so začudeni s ceste gledali njegovo obnašanje, in ko je sveti mož prišel k njim nazaj, si je jel sam očitati, zakaj da še nikoli ni ticam pridigoval.

Kmaló potem pride v Alvernum, zbere ljudstvo na cesti in začne pridigovati. Po strehah okoli so pa lastovice tako glasno žvergolele, da so ga ljudje komaj slišali. Svetnik se oberne proti lastavicam in pravi: Ve lastavice tù gori, zdaj ste menda že dovolj žlobodrale! Je že čas, da tudi jaz kaj govorim, toraj poslušajte tiho do konca božjo besedo. Kot da bi ga bile razumele, umolknejo in se ne ganejo z mesta.

Do jagnjet je imel sveti mož posebno ljubezen; večkrat je dal kako svojo obleko za jagnje, ki bi

imelo prodano biti. Če je šel skoz kako čedo, so se zbrale v začudenje pastirjev in bratov mlade in stare ovce krog njega in ga začudene gledale.

Pri Grečii mu prinese nekdo mladega zajca, ki se je v zanjke ujel. Svetniku se je smilil. „Bore zajček“, mu pravi, „pojdi k meni! Kako, da te je zanjka mogla tako zmotiti!“

Brat dene zajčka na tla, da bi zbežal; toda živalica ne zbeži, ampak se skrije v nedrije svetega moža, kateri ga gladi in boža kot mati svojega deteta. Čez nekaj časa ga dene na tla, mu pri-govarja, da se naj ne da drugič spet vjeti in da naj gré. Ali zajček ni hotel iti proč, zmiraj je silil v nedrije nazaj; drugač se ga ni mogel odkrižati, da ga je kdo nesel daleč v gozd.

Pri njegovi celici v Porciunkuli je bival mu-ren, ki ga je s svojim glasom večkrat k molitvi spodbujal. Ko ga Frančišek enkrat pokliče, mu je prišel na roko. „Ljubi moj muren“, mu pravi, „hvali svojega stvarnika, našega gospoda, s svojo pesmijo.“ Muren je koj začel peti in pred ni jenjal, da mu je svetnik ukazal.

Enake reči pripoveduje legenda tudi od sv. Antona Padvanskega. Ta sveti mož je bil imeniten pridigar, sklenil je posebno krivoveree podučevati in h pravi veri pridobiti. Kaj se zgodi enkrat? Le-genda pripoveduje:

Med mnogimi krivoverci, ktere je pripravil na pravo pot, je bil neki Bonvilj, kateri je tajil, da

je Jezus Kristus v presvetem rešnjem telesu res pričujoč. Sv. Anton ga je tako podučil, da mu ni mogel ničesar ovreči in pri vsem tem je hotel imeti še čudež, toraj pravi: „Tri dni ne bom dal jesti svojemu oslu, potem pridi s sv. rešnjim telesom. Če osel ne bo segel po kermi, ampak bo pokleknil pred sv. zakramentom — takrat še le se ti udam.“ Da bi rešil eno človeško dušo in da bi spričal resnico, pride svetnik vpričo veliko vernih in osla takole nagovori:

„V imenu tvojega stvarnika in svojega odrešenika, kterega, akoravno sem le nevreden mašnik, zdaj v rokah držim, ti zapovem, da prideš in mi skážeš spodobno čast.“

Med tem je pa Bonvilj vergel kerme pred osla in ga vabil, da bi jedel. In glej osel se ne dotakne kerme, ampak ukloni prednje noge in pripogne glavo, kot bi hotel Boga moliti. Katoličani so se veselili, krivoverci so pa sramote zarudeli. Bonvilj pa se je spreobernal. — Ali ne osramotí ta žival marsikterega človeka!

V mestu Rimini, ktero je bilo tačas gnjezdo krivovercov, hoče sv. Anton stopiti na prižnico, da bi jim pridigoval — ali nihče se ne prikaže. Toraj gre k morju, kjer je stalo mnogo krivovercov in pravi: „Ribe, pojte pojte sem in poslušajte me, ker me ljudje nočejo.“

In glej kot bi trenil, pride velika množica rib, ki glave kviško molé, kot bi ga htele poslušati.

Govori jim od njih stvarnika, potem jim da blagoslov in jih razpusti.

„Pojte se solit!“ znabiti porečeš, „kdo vam bo tako čenčarije verjel!“ pa pusti; siliti te nihče ne more, če verjameš ali ne, pri vsem tem ostaneš še vedno dober katoličan.

Ali boš pa tudi tajil čudež od Bileamovega osla, ki je celo govoriti začel? Ali boš tajil čudež z ribo mladega Tobija, z ribo, ki je prinesla v gobcu sv. Petru denar? Ali moreš tajiti čudež z Danielom v jami pri levih ali pa veliki ribji vlak i. t. d.? Teh čudežev ne smeš tajiti; ti so v sv. pismu zapisani.

Uči se toraj od sv. Frančiška, kako se imas obnašati proti živalim.

Ker je ravno od žival govorenje, pomenimo se še od terpinčenja žival.

Kar naravnost bodi rečeno: Terpinčenje žival je tako sramotno in človeka nevredno delo, da mora vsacega, ki ima le količkaj usmiljenja v persih, pravična jeza zgrabiti.

Kaj pa so živali?

Živali so božja stvar — božja last, kakor sam pravi v 49. psalmu: Moja je zver po gozdih, moja živina po hribih, moji so voli. Jaz poznam vse tice pod nebom, lepota na polju je moja. (Ps. 49, 10, 11).

Živali so božja last. On jih je le človeku posodil, da bi mu pomagale pri delu, dal mu jih

e za hrano, za obleko in za marsiktere druge potrebe in v veselje,

Pa bo znabiti kdo rekel: „Saj stoji v svetem pismu, da je človek gospod vseh žival, še celo celega stvarjenja“.

Res stoji v sv. pismu, ali s tem ni rečeno, da je Bog človeka postavil za trinoga žival, da bi jih mučil in terpinčil. Bog je dal človeku um, vsak umni človek bo toraj previdil, da je Božja volja, da onumno ravna s tem, kar mu je podaril,

Terpinčenje žival je znamenje velike razuzdanosti in sirovega serca. Človek, ki žival terpinči, tudi do bližnjega ne bo imel usmiljenja. Vsak priprost človek vé, da žival ravno tako čuti bolečine, kot človek. Človek se vsaj lahko brani pred krivico, ali uboga podjarmljena živina se ne more braniti. S tem ni rečeno, da bi se živina ne smela nikoli tepsti, v časih je res treba neumno živino s tepežem k delu siliti, ali to pretepanje mora imeti tudi svojo mero, kot jo ima živinina moč. Ali ni nespametno terjati od živine, da bi vlekla breme v klanec, za katero je njena moč premajhna in jo na zadnje, če se še tako upera, pa le ne more speljati, zato neusmiljeno pretepati?

Pač prav je imel tisti grajšak, ki je kmetu, kateri je tako z živino ravnal, s palico pokazal, kaj mu gre za tako obnašanje.

V imenu blagega človeškega čutja bi se morali vsi, ki tako sirovo terpinčenje vidijo, zedi-

ni in skušati hudobijo zatreti, posebno ker tudi postava varje žival in kaznuje take nesramne terpinčeže.

To brezserčno ravnanje se vidi posebno, če človek pomisli, koliko koristi, koliko veselja imamo od žival.

Kmet! kaj bi počel brez živine? kdo bi ti njivo izoral? In zato ubogo žival, katero si upregel v jarm, od ktere imaš toliko dobička, še terpinčiš, ji z gladom in pretepom povračuješ, ker je zate delala? Sirovec, nisi vreden, da je kaka žival na svetu!

Kterega človeka ne razveseljuje tičeje petje na polju ali v gozdu? Kako brezserčno ravnajo tisti, ki le za kratek čas te priljudne pevce streljajo in lové, posebno, če se to še o nepravem času zgodi. Ali ti je grizlejši mesa, kterega dobiš, pri tičku res ljubši, kot njegovo prijazno petje? S tem ravno pokažeš, kako sirov da si, posebno če pomisliš, da večkrat ne umoriš samo enega tička, ampak celo gnjezdo mladih, ki morajo brez matere revno poginiti.

Vsak greh pa mora biti kaznovan. Prav velikrat se zgodi, da taki terpinčeži obožajo ali ohromé.

Voznik, ki je svojim konjem preveč nakladal, je prišel ob vse konje. Eden si je nogo zlomil, ko je padel, drugemu se je drob utergal, ko se je preveč napenjal itd.

Mož, ki je s tiči kupčeval, zraven pa tudi tiče lovil, je bil tako grozovit, da je tičkom z razbeljeno iglo oči izžigal — da bi bolj peli. Eno jutro gre s svojim sinom, kterega je bil že v mladih letih tega terpinčenja navadil, v bližnji gozd.

Sin gre naprej; ko prideta v šumo, pripogljeta veje v stran, ena veja udari nazaj in osmukne očeta po očéh — pri ti priči je oslepel.

Tacih dogodb bi lahko še več povedal.

Še bolj občutljiva je kazen, ktera cele soseske zadeva. Po veči soseski so si na vso moč prizadevali, da bi te svoje dobrotnike polovili in pokončali. Komaj se je oglasil kak tič, pa je že imel déset ali dvajset sovražnikov, ki so stregli po njem; zdirali so gnjezda in poterali jajčka, z eno besedo: vsemu, kar se pravi tič, so vojsko napovedali.

Čez dve, tri leta v tej soseski ni bilo več tiča slišati. Tiči namreč, ki se jeseni preseljujejo v toplejše kraje, se spomladi vračajo na mesto, kjer so prejšno leto mlade imeli. Tukaj so pa polovili stare in mlade, toraj nobeden tič v jeseni ni od tod šel in spomladi ni nobeden prišel. Kakšni so bili nasledki tega početja? Že mesca velicega travna so imele sadne drevesa le gole veje in jeseni ni bilo na njih viditi ne jabelka, ne hruške.

Kako je bilo na polju, si lahko vsak sam

misli. Prešnje leta je imela ta soseska toliko sadja, da je marsikteri kmet ves ali vsaj pol davka iz sadja plačal in zraven je imel še lepe pridelke na polju. Zdaj je bila pa revšina povsod. Gosposka si je sicer na vso moč prizadevala, to gerdo navado zatreti, ali vendar je minulo več let, da so se naselili drugi tiči.

Res je žalostno, če pomislimo, kako hudobno serce človeški um preslepi, da svojega lastnega prida ne spozna.

Saj to je le žival! pravi nekteri. Se vé, da je le žival, pa pomisli, ktere pravice nam je Bog čez nje dal, pomisli korist in veselje, ktere od njih uživamo.

Poleg Jariša.

8.

Prilike.

I. Božja beseda in splahnjeni kozarec.

Po lepi stari navadi so oče Jernej svoje otroke in posle v nedeljo popoldan spraševali, kaj so pri božji službi g. fajmošter na leci povedali. Nekega dne se jim mlajši sin britko potoži, rekoč: „Glejte, ljubi oče! močno rad poslušam sv. nauke pri službi božji, pa, Bogu bodi potoženo! preslabo pamet imam in le malokaj si zapomnim. Oče Jernej pa mu rekó: „Ljubi moj sin! tam na mizi sta dva

kozarca, vzemi enega in pojdi z menó k studentu“. Tu mu velijo: „Natoči v kozarec vode — in jo zopet izlij“. Sin uboga. Rečejo mu: „Stori to še enkrat — in še enkrat — in še večkrat“. Sin stori, kakor so mu veleli oče.

Na to gresta spet v hišo. Oče mu velijo kozarec na prejšnje mesto postaviti in ga poprašajo: „Povej mi zdaj, kateri kozarec je bolj čist in snažen? Sin odgovori: „O saj vidite, da tisti, kterega sem večkrat natočil“. „Taka je, taka“ — mu smehljaje oče pravijo, „ta kozarec je čist, če si ga ravno vselej splahnil do zadnje kapljice, uni pa je kalen in zaprašen. Vidiš, ravno tako je s človekom in z besedo božjo. Kdor besedo božjo rad posluša, če ravno si ne more vsega pomniti, vendar mu serce lepo očedi in očisti“. Ž.

II. Kdaj se lahko, kdaj se težko živi.

„Moja deca!“ so rekli svoje dni oče Živko, „vi ste lahko pobožni; vsakdo vas uči, vsakdo vas spodbuja in opominja z milo besedo in lepim izgledom. Vi vidite, kako poštenega vse časti, hudobneža pa graja in kakó ga pravica tepe. Vas vabi sveta čednost prijazno v svoj blagi raj. Lahko ste pridni. — Če pa doživite časov, kedar vam nikdo ne bo več dajal ne lepega sveta, ne poduka v besedi ali v izgledu; kedar bote pobožnega vidili zatiranega, brezbožnega pa v časti in sreči, o takrat, predragi otroci! bodite stanovitni in se terdno

deržite Boga, uka in izgleda svojega Jezusa in njegovih svetnikov. Ž.

III. Dobra jed v umazani posodi.

Nek mladeneč je čudno rad častil presveto devico Marijo: molil je, prosil jo je, delal je pridno — vse v Marijino čast. Pa pri vsem tem je imel nečisto serce. — Sanjalo se mu je pa, da ga je obiskala čudno lepa ženska. Prinesla mu je sladkih jedil, ali v zlo umazani posodi, in je djala: „Ljubi mladeneč! nà in jej!“ — „O kako bi neki jedel;“ — odgovori mladeneč, „ker se mi posode gabi! — Glej, ravno takó mi tudi tvoje dela niso všeč, ker prihajajo iz umazane posode, iz nečistega serca. A.

9.

Miklavžev večer.

Mamica deva
V postljico sinka,
Zraven prepeva
Pesmico lepo:

„Lepo moliva,
Mili moj ljubček!
Priporočiva
V varstvo se Bogu“.

„Sveti Devici,
Angelu varhu
Svoje dušici
Priporočiva“.

„Še počastive
Svojga patrona,
Darú prosiva
Svet'ga Miklavža“.

„Danes on nosi
Dobrim otrokom;
Lepo ga prosi,
Da ti prinese“.

Dete premilo
Bogalo mater,
Lepo molilo,
Sladko zaspalo.

V sanjah je zerlo
Gori na nebo,
Da se odperlo
Sveto nebó je.

Doli pa prišel
Sveti Miklavž je,
K detetu prišel
Z angelom zlatim.

Mu pozlačene
Jabelka dajal,
Čizme rumene,
Pisano suknjo.

Dete zbudilo
Se je iz spanja,
Se zahvalilo
Bogu za varstvo.

Tje na polico
Se je ozerlo,
Vidi resnico,
Vidi darove:

Čizme rumene,
Pisano suknjo,
In pozlačene
Jabelka tudi

C.

10.

Delavno življenje keršanske device.

„Lenoba je hudičeva paša, in kjer lenoba
zvonec nosi, tam je tudi nedolžnost v nevarnosti“.
Te besede so pač resnične! Zató bodi delavna!
Nobene ure ne mudi! Ne postopaj brez dela; vsi
smo stvarjeni za delo. Delo imá zlate roke; čas
pa je zlat denar, za kterega si kupimo na tem
svetu srečno, na unem pa večno življenje.

Če si pridna in delavna, srečna boš v tem in v unem življenju. Po delu ti postane truplo krepko in močno, pa tudi duša ti ostane po delu zdrava in vesela. Saj je lenoba začetek vsega greha. Lenoba naj lože pripravi človeka v skušnjave in hudi duh vesel nastavlja lenuhom svoje mreže. Torej še enkrat: vari se lenobe in bodi delavna.

Delaj ob pravi uri, delaj na pravem mestu in razredi prav pametno svoje opravila.

a) delaj, kar si delati dolžna.

Če ne delaš, kar si storiti dolžna, ne živiš po keršanskih postavah. Ko bi htela v hiši sedeti in šivati, če je kuhati treba, ali bi bilo to prav? Ne hodi ob delavnikih v cerkev, če imaš domá dela. Merzelo bi tvoji gospodinji ali tvojemu gospodarju in tvoja molitev bi bila brez vse cene, še clo grešila bi, ker bi potrebne dela zanemarjala. Čuj sledečo pripoved:

V samostanu sv. Kolumbana je mnih Gal tudi kahal, ker niso imeli kuharja. Pri kuhi je bilo le malo opraviti in moliti Gal tudi ni vedno mogel. Da bi torej lenobe ne pasel, pravi mu Kolumban: „Gal! idi do potoka Bruškega ribe lovit“. — Gal gre, pa ne k imenovanemu potoku, ampak k drugi vodi, ki je blizo tekla in kjer je bilo zmirom vse polno rib. Mislil si je takole: Bil sem svoje dni ribič in vem, kakó in kje se ribe dobivajo. Kolumban ničesar ne ve, drugači bi me ne bil poslal

k potoku, kjer ni žive ribice. — Gal je storil po svoji glavi, je lovil celi dan, pa ni ujel nobene ribice. Začel je premišljevati in je spoznal, da je bil nepokoren, gre torej do Bruškega potoka — in v prvo mrežo mu naletí mnogo mnogo rib.

Tako, ljuba devica, bi tudi zastonj delala, ko bi delala po svoji termi. Bodi torej pridna, pa delaj, ker si delati dolžna.

b) Delaj o pravem času.

Vsako delo naj imá svojo uro. Pred delom pa povzdigni svoje serce k Bogu. Če je ura za delo, le urno na noge. Ne opravljaj le lahkih in prijetnih del, tudi težavnih se z veseljem loti. Ne začenjaj vsakega dela; kar začneš, to tudi dodelaj. Če si pa pri delu, bodi pridna in ne daj se motiti, če te gospodar ali gospodinja ne kliče. Posebno pa se vari lenobe.

c) Vsaka reč naj imá svoje mesto.

Pri delu ti je treba zdaj tega, zdaj unega cevja (orodja). Če si doveršila delo in delati nehala, le spravi vse na svoje mesto. Ne bo ti ga treba iskati po vseh kotih, kedar ga boš spe potrebovala. Opusti to in štrena je zmedena. Čuj prigodbo:

Neka gospa mi je tole pripovedovala: Bile sve z materjo na kmetih, ko so me mati po nekaj k sosedu poslali. Sosed je stal na parni. „Kaj pa počnete, Pavl!“ sem ga prašala. „„Pre-derto!““ — mi odgovorí, „„grabelj ne morem

najti. Na vse zgođe sem že mislil na polje, ali ta prismodija me je čisto zmotila; morebiti da so se mi v slami skrile!“

Grem na to v hišo. Tam je čepela kmetica blizo peči in si je pod postelj svetila. Mnogo stare ropotije je privlekla izpod postelji in menila sem, da pometa. — „Dè-tè! kakó ste pridni!“ jej pravim — „Eh, kaj pridna!“ — mi zarenčí, „celo uro že iščem perstnika; nekam sem ga djala, pa šmencaj vedi, kje žaba tičí in vendar brez perstnika šivati ne morem!“

Koj na to prigondrá dekla: „Mati! kam ste pa serp djali?“ — „Kaj mi je mar serpu, saj si ga ti zadnjokrat imela!“ — „Kaj še, vi ste ga imeli!“ pravi dekla; in dekla in gospodinja se za hudo skregate. Na zadnje še clo kmet prikolne, da mu je kdo grablje ukradel, in krega in revsa ni bilo konca ne kraja. Jaz pa sem šla, ker sem se zbala jezavih ljudi.“

Kaj pravite o taki hiši? Ali bi rada živela pri takih ljudéh? Ali je blagoslov božji v taki hiši domá? Kako lahko bi se vse zboljšalo, naj bi le vsak vse na svoje mesto položil. Ne zabi te pripovesti in deni vse tje, kamor gre, da te potem ne bo motilo pri delu.

d) Lepo razredi vse svoje opravila.

Mnogo je ljudi, ki zmiraj delajo, pridno delajo, pa vendar nič ne opravijo. Začenjajo naglo delati in niso premislili, kako bi se dalo to ali

uno z boljšim vspehom dognati. Dans delajo kakor črna živina in jutri roké križem nosijo, ker so morde trudni ali pa ne vedó kaj početi. — Glej! po ti viži je vsako delo prazno. Pomisli tedaj dobro, kaj imaš vsak dan opraviti in kakó da boš to naj boljše storila.

11.

Hvaležnost in nehvaležnost.

Hvaležnost se pravi vse to, kar smo dolžni tistemu, ki nam je storil kakšno dobroto, katere nismo po nobeni pravici mogli terjati od njega; tedaj vedna in stanovitna misel do njega in vroča želja: storiti mu vselej leto, kar je njemu ljubo in drago, in poverniti mu njegovo dobroto na kakšen si bodi način, pa tudi vedni čut pravega in ravnoserčnega prijateljstva, prave in ravnoserčne ljubezni do našega dobrotnika.

Hvaležnost je ena tistih krepost, ki se poredkoma najde, če jo ravno vsak človek zahtéva od družih. Zdi se pa tudi, da nič tako silovito ne zbada v človeško serce, kot oponašanje nehvaležnosti. Zakaj vsi čutimo, da je nehvaležnost ostudna in omerzljiva last.

Hvaležnost v gori omenjenem poménku in na gori razloženi način smo pa dolžni najprej Bogu, ki je nas ustvaril, nas hrani in je naš

stanoviten dobrotnik. Njegov je zrak, ki ga dihamo; njegova je zemlja, po kateri hodimo, in ktera za nas rodi na razne načine; njegova je dobrota, ki nas preskerbljeva z vsim tim, kar nam služi v kakšni si bodi zadevi. Njegova je tudi odsoda, njegovo ravnanje, ako nas včasih napadajo nesreče, zakaj tiste nam pripeljevajo na neko skrivno in nerazjasnivo vižo nepričakovanih dobrih in koristnih dogodkov — clo za veliko našo zadovoljnost in radost!

Po tem je naša sveta dolžnost, da skazujemo pravo in serčno hvaležnost za toliko velikih dobrot tudi svojim starišem, učiteljem in vsem zvestim prijateljem, posebno pa starišem skozi celi čas njih življenja, zlasti pa v njih starosti, kedar jih zapuščajo telesne moči in ne morejo več samih sebe preskerbljevati. Sledeča prigodba vam naj pokaže nehvaležnika, da je joj!

Nek rahločuten, ljubezniv in dobroserčen oče, ki je bil ostal vdovec z enim sinom, je tega izredil z veliko skerbjo. Po tem, ko se je bil sin oženil, mu je oče izročil celo svoje premoženje, s tim odločkom, da sme naprej živeti v družbi mladih zaročnikov, in ostati priča njih vzajemnega zadovoljstva in blaženstva. Spervič je šlo vse lepó in dobro. Po malem se je pa ta stvar spremenila, zlasti potem, ko se je družina pomnožila in ko so jo začele imenitne osebe obiskovati: starček je bil sceloma zanemarjen; nihče ni zanj več skrbel;

prisiljen je bil tudi revež ostajati, in tam svoj košček kruha glodati; postelja mu je bila prenešena na podstrešje.

Ko je nesrečni mož na zadnje vidil, da mu tukaj vsak dan hujše gre, in da ne more se nadjati kaj boljšega v prihodnosti, sklene, domačo hišo zapustiti in izročiti se skerbi previdnosti božje. Da tedaj sinu oznaniti po nekem poslu svoj sklep. To oznanilo pride sinu, ravno ko je bil v družbeni sobi, kjer se je bilo takrat snidlo veliko ljudi, to je obiskovavcov. Sin, zaslišavši oznanilo, ukaže svojemu najstarejšemu dečku, naj da dedu neko plahto, s katero so posli navadno pokrivali konja, da bi se po poti branil škodljivi moči nevgodnega vremena. Na to mu deček odgovori slobodno in prederzno v pričó vseh: „Jez pa mislim mu dati le polovico plahte.“ „Zakaj pa?“ uprašá oče. „Drugo polovico bom hranil, dokler ne odrasem in postanem mož; takrat jo bom vam dal, ko vas bom ravno tako zapustil in pahnil iz hiše“, reče deček. — Te besede so tako ganile nehvaležnika, kateremu je vest precej očitala njegovo veliko pregreho, da je hitro po tem tekel za očetom, ga je, solze prelivaje, prosil odpuščenja, in ga peljal k družbi, pred katero je z velikim in resnim kesanjem obstal svojo nehvaležnost do očeta. Od tega časa mu je kot pravi sin lepo in povoljno stregel do njegove smerti.

J. Verdelski.

Zofijna cerkev v Carigradu.

Salomonov tempelj jeruzalemski, čudovito prekrasno delo, se je štelo med sedmere čuda človeške umetnosti. 68.000 ljudi je neprenehoma delalo ga 7 let. Zofijno cerkev je stavil carigradski car Justinian, prej Pravda imenovan, korenjak slavjanske kervi. Deset tavižent samih zidarjev in sto drugih mojstrov s svojimi neštevilnimi pomagači jo je dodelalo po sedemletnem trudu l. 538 po Kristusovem rojstvu. Zid še ni molil 2 lakta nad zemljo, so že porabili 453 centov ali stotov zlata.

Oltar, ves suho zlato, okinčan z neštevilnim predragim kamenjem, je stal na šesterih zlatih močnih stebrih. Njegova miza je iz zlata, srebra, zdrobljenih biserjev in zelo velikih prežlahtnih kamnov zlita ploša, po sredi globočaja in tukaj še posebej z naj drajšim kamenjem okinčana. Znad mize kipí kviško stolpu podoben veličasten tabernakelj pod prekrasno oblino ali kuplo, ktere rob kinča 12 leskečih limbarjev, verhunec pa križ, težek 75 funtov, kinčan s preimennim kamenjem neizmerne cene, kakoršnega je malo po svetu — spet vse iz suhega zlata.

Sedež patriarhov in sedmeri drugi za duhovne pervake so samo srebro, debelo pozlačeni. Priž-

nico sred cerkve lepotí iz zlata zlita streha, njen verh pa cent težek križ iz naj čistejšega zlata. Ves cerkven kinč je krasno pozlačen bron.

Cerkvene stene, prevlečene s predragim marmelnom in porfirjem, prepaša dokaj preizverstnih kipov, zloženih iz pozlačenega, različno barvanega stekla, namreč kipi Jezusa Kristusa, presv. križa, preblage device Marije božje porodnice, arhangeljev, aposteljnov in evangelistov. Nad križem so se ko nanizane zvezde žarile besede: „V tem znamenju zmagaš.“ Cerkvene tla iz pisanega marmejna so prelivale barve kakor cveteči travniki stoverstnih cvetlic. Lesa niso gleštali razun za vrata. Bile so iz cedrovine, slonove kosti in jantara, velike pa vse iz srebra, močno pozlačene.

Cerkvena posoda je bila neznane vrednosti. Samo srebernine je bilo 400 stotoy. Kup skledic in kangelc, vse iz suhega zlata, je bilo neznano veliko; pertičev za kupe 20.000, vsi z zlátom prešiti in s biserji in žlahtnimi kamenčki posejani. 4000 svečnikov v tersni podobi je bilo iz čistega zlata in razun teh še dva velika, vsaki po centu. 24 večih mašnih knjig je bilo tako debelo z zlátom okovanih, da je vsaka blizo centa imela. Vse vkup je vtegnilo po zdajni ceni nad 40.000.000 gld. veljati. 27. kimovca je bilo posvečevanje te cerkve. Ustopivši car, njene rajske čudovite lepote ves zavzet, zavpije v prekipeči radosti svojega serca

večkrat: „Prekosil sem te Salomon! Prekosil sem te Salomon!

Pa kam so se pozgubile vse te dragocenosti? Ta hiša božja je zdaj turška mošeja!!

Ž i v k o v.

13.

Živalsko življenje po južnoruskih stepah.

I.

Kakor hitro pride popotnik na visoko, jasno in golo stepo, zagleda koj veliko majhnih živalic, ki povsod okrog pri poti po travi skakljajo. To živalico imenuje Rus „suslik“, Nmec ji pravi „Erdhäschen“. Ta mični in gibljivi mali glodavec živi menda samo po teh krajih, ker še tukaj je težko ktereга zagledati, da le prideš med gervovje. Posebno ljubijo suhe, mehke stepine tla in v njih rasteče mnogoverstne čebulnice in trave, ki jim dajejo živeža tako obilo, da se obilni zarod lahko preživí.

Suslik je po vsem svojem bitju in navadah naj bolj podoben mermrači in veverci. Mermrača bi se mogla zmanjšati in stanjšati, da bi naredili suslika iz nje, in veverci bi mogli rep skrajšati in ji progasto dlako dati, da bi napravili suslika,

ki bi ga skorej smeli imenovati veverco golih step. Ravno tak je, kakor mlad zajček, ko bi se mu prirezale ušesa in malo podaljšal repek. Luknje, ki jih nareja v tla, peljejo od verha na pošev navzdol in potlej spet kviško k gnjezdu, imajo dva vhoda in razun gnjezda še prostor, v katerem spravljajo živež. Če se vlije vode v luknjo, se prepodijo lahko in vjamejo, ker vode ne morejo terpeti. Zato se pa tudi v suhih letinah neizrečeno pomnožujejo; v mokrih pa se zmanjšuje njih število. Zatorej se selijo naj rajše po robéh, kjer se dežnica hitro odtaka. Pa vendar jih je po ravnih stepah tudi toliko, da pri vsakem pogledu po travi zagledaš suslika. Tu vidiš enega, ki ravno skoči v svojo luknjo, tam družega, ki sedi pred svojim gnjezdom in tam spet tretjega, ki se lepo pase po travi. Po dolinah pa, kjer skaklja truma žab, ga ni suslika nobenega.

Susliki niso tudi brez strasti, brez malih muh in term, ki razveseljujejo človeka ravno tako, kakor njih čedna podoba. Šalijo in igrajo se med seboj kakor mermrače in se grizejo in gomulijo po travi okrog kakor podlasice. Tudi so radovedni, kar je pri živalih, kakor pri človeku, znamenje znotrajnega duševnega življenja. Če se jim približuje človek ali kaj družega novega, se postavijo po koncu v travi, od začetka le malo; če pa stopiš še bliže, se vzdigujejo pri vsakem našem koraku bolj kviško in stojé na zadnje kakor sveča v travi.

Če se mu pa še bolj bližamo, se radovednost njegova spremeni v boječnost in začne se ravno tako hitro stiskovati; boječnost se na zadnje spreoberne v strah in suslik švigne k svoji luknji. Tu se pa spet vsede, pogleda okrog sebe in pre-mišlja, če je res nevarnost tako blizo. Če se pomikujemo proč, pride koj spet iz zavetja in dela, kakor da bi za nič ne vedil. Če pa gremo hitro se bliža, mu pa pade od strahu in groze serce v peté in on puhne v svoje gnezdo.

Suslikov glas je kaj žalosten. Skorej da je tak, kakor skričkovo škripanje, samo da je bolj mehak in potegnjen in da na zadnje bolj tanjko in mehko zaviti. Sliši se ginljiv glas, kakor glas terpečega; skorej podoben glasu stvari, ki se bojuje s smertjo. Tako živa in gibljiva žival, pa ima tako mil in žalosten glas! — Je pa tudi med vsem, kar je živalčnega, samo glas žalosten, kakor so vsi glasovi na stepi. Že to, da ljubi svoje druge in da imá družbo rad, kaže, da je suslik prijazen in da sovraži samoto. Kjer živé susliki, jih živí cele trume in po nekterih krajih so tla čez in čez več ur na širjavo preorane, da je luknja pri luknji. Pokončujejo travo in semena, tudi čebule in korenine, in so tedaj škodljivi tudi njivam in žitnicam, pa vendar ne tako zlo, kakor miši, ker se ne naselijo v zrahljano perst po njivah ali po hramih, ampak živé veliko raje prosti na široki stepi. Perstí na njivi se bojé že zavolj tega, ker

jo dež prevlažno stori. Samo enemu sadu, ki ga človek sadi, so posebni sovražniki, namreč bučam in dinjam, na katerih sladko seme imajo posebno piko. Zato pa tudi Malorusi in Bulgari obdajajo svoje verte ob času setve s skopci in pastmi, v katerih marsikter sladkosned suslik, ki je prišel nad bučino seme, ob svoj čedni progasti meh pride. Ljudje spravljajo kožice, če jih veliko dobijo, kar pa sicer ni težko, in ženske jih imajo, da zarobujejo ž njimi oblačila. Zgodí se tudi, da jih dobijo toliko, da so v stanu cel kožuh iz njih sošiti.

Ni dvomiti, da je izmed vsih četveronogatih živali po stepah naj več suslikov, ki tedaj celi množici družih živali v živež služiti morajo. Zato pa gre tudi vse nad nje, kar ima le količkaj moči, da zamore zmage upati: volk in lesica, orel in kregulj. Nektere plemena kreguljev živé menda le ob njih, ker plavajo vedno nad stepo in se spuščajo na suslike, ki se igrajo pred luknjami. Tudi množina stepnih psov nima družega jesti kakor suslike.

Razun suslika je še mnogo družih tacihi glodavcov, ki prebivajo po luknjah, na stepi, kjer mora skoraj vse, še celo človek, pod zemljo prebivati. Pa izmed vsih ni nobeden človeku tako nadležen, kakor miši, ki se po tukajšnih žitnicah res neizrečeno množijo. Terdno zidovje velikih žitnic je skoz in skoz prevertano in preorano. Po teh preduhah so gnjezda in polno žita nanošenega.

Po starih žitnicah, v katerih že več let žito nasuto leži, se zaredi strašne trume miši, katerim komej pol žita še za človeka ostane. Zato včasih kmetu ne ostaja družega, kakor celo hranilnico zasmoditi, da zgorijo miši z žitom vred. Po mokrih letinah jih je več kakor po suhih, kar pa ne prica od hujega deževanja, ampak od obilniše žetve mokrih letin.

Pravijo, da je stepni volk niži in dalji, kakor pa gozdni. Čudno je, da on tudi kakor mnoge druge živali tù pod zemljo prebiva in sicer ne samo po jamah, ki bi mu jih bila narava pripravila, kar morde tudi drugod stori, ampak izkoplje si — to je ravno čudno — kakor lesica velike luknje v zemljo ne samo po sterminah, pri grapah in pri morju, ampak velikrat na sredi ravne stepe, kjer včasih ljudje mlade volkove po sežnju globoko iz zemlje izkopljejo.

Okrog Odese je že malo volkov, ker je zemlja že preobdelana. Tudi drugod blizo črnega morja jih je manj, kakor proti severu po Malorusii; ker gole stepe jim niso tako ljube, kakor z germovjem pokrite ukrajnske in maloruske ravnine. Mislim, da nikjer na Rusovskem in tedaj nikjer na zemlji ni toliko volkov, kakor po teh severnih stepah. Tu je prava domovina volkov.

V teh krajih je vsako poslopje terdnjava zoper volkove, ker zagradijo ga z 12 do 14 čevljev visocimi, iz ternja spletenimi plótovi. Ne-

kega dne sem se pogovarjal z ženskami iz Umana od množice volkov po njih krajih. „O da, teh je pri nas vse polno“, so rekle. „Pridejo v vasi kakor psi in nam poberajo otroke iz zibeli.“

V ravno takih trumah kakor volkovi, se nahajajo po stepah in po deželah, ki jih mejé, tudi njih največi sovražniki — psi. Po veliki enakosti pasjih in volčjih lastnosti je soditi, da je stvarnik stvaril psa in volka kakor brata, ki jih je pa človek razperl tako, da je zdaj pes naj hujši sovražnik volku. Ni je po mojih mislih bolj pasje stvari na svetu, kakor je stepni pes Kozakov in Tatarov.

Pasji rod južnoruskih step je gotovo naj bolj hudoben in divji med vsemi pasjimi rodovi na zemlji.

Po celi južni Rusii od Ukrajne do turške meje in še dalje notri v Bulgarijo in Tracijo je pes povsod ravno tiste divje postave. Povsod je ravno tista velika žival z dolgo dlako, dolgim gobcom, z dolgimi nogami in z dolgim repom, ki šteje med svoje prednike menda več volkov kakor psov. Vsi ti psi so si tako enaki, da so še clo skorej vsi ravno tiste barve; umazano sivkasto-rujavi so skorej vsi. Njih število in njih divjost na Turškem ne moreta huje biti, kakor po teh krajinah. Akoravno Malorus, ki jemlje pri slabem vremenu mačka in petelina v svojo hišo in jima pripušča naj gorkeji kraj pri peči, psa sovraži, ga iz hiše preganja in akoravno bi nikoli ne pripustil, da bi med kosilom pes pod mizo kostí

glodal, ima vendar vedno veliko teh stražnikov okrog sebe, nekaj zavolj volkov, nekaj zavolj nerodnosti, ki mu brani, dá bi pazil, da bi se mu psi preveč ne pomnožili. Iz pred vsake hiše na stepi skoči človeku po šest, po deset ali dvanajst teh kocinov nasproti. Ne da bi djal, da so samo pri velicih poslopjih; pri naj borniši zemljanki jih je tudi toliko, akoravno bi bilo treba dolgo iskati stvari, ki bi bila vredna toliko varhov. Psi, ki domá ne dobijo kar nič jesti, morajo ropati po stepi. Malorus psa nič ne uči, se mu ne prilizuje, ampak mu le zabavlja; pusti mu pa, da se preživlja, kakor more, in mladih nikoli ne pobije psici, akoravno jih ima veliko.

Pomladi, ko na stepi vse, še celo krotka goveja živina, na pol obdivjá, ko vse teče na prosto stepo, storijo to tudi psi. Psice gredó na široko stepo, ter si izkopljejo jame, v katerih imajo mlade daleč od ljudi, kakor volkovi. Ti na stepi rojeni psi so po letu popolnoma divji, se bojijo človeka in se ne dajo vjeti. Po zimi pa, ko zaméti vse stvari krotijo, lakota in mraz zver pohlevno storita in clo volka v vasi ženeta — kakor pomlad s svojo obilnostjo clo krotko stvar divjo storí in psa k volkom podi — v terdi zimi, pravim, se spomnijo še le divji psi spet svojih starih gospodarjev in pridejo nazaj k svojim nek-dajnim stanovanjem.

Po letu lovijo miši, podgane in suslike, iščejo

jajčika po tičjih gnjezdih in se učijo clo, kako se vjame tiček, ki je ravno izletel iz gnjezda. Po zimi pa pridejo spet v vasi in od tod v mesta. Tu se vidijo potem povsod plašni lačni psi, ki niso nikogar in ki s pobešenim repom okrog letajo. Posebno se zberajo po prostorih pred mesti, kjer se smetje in nesnaga izsipa, in lazijo po grapah, kamor ljudje mrtvo živino mečejo. Tu glodajo včasih bolj pridno, kakor červi, zmerznjeno meso kake merhe.

Da bi se število psov zatiralo, tega ni skorej nikomur mar. Sicer hodijo po nekterih mestih, kakor po Odesi, stražniki okrog, ki prelivajo vedno kri psov, ki nimajo gospodarja. Pa kaj pomaga to, ker jih iz vasi in iz step vedno veliko dohaja! Ravno tako na Turškem služijo tudi tukaj psi zdravju, ker žró vso smradljivo mesnino, ki jo ljudje na ulice mečejo.

Stepni psi niso nikakor posebna dobrota za ljudi, tem več velika nadloga, ker jih je toliko. Vsem ljudem, še clo vertnarjem, so nadležni, ker sadje jim diši, da je kaj; zato pa lazijo tudi vedno po vinogradih, da bi grozdje zobali. Še clo na drevesa plezajo, kakor medvedje, nad slive in črešnje. Kolikor več požrejo mesa, toliko več potrebujejo potem sadja, ki jim, kakor pravijo, hladi vročino, ki jo vzrokuje meso. Pri živinskih kugah so spet velika nadloga, ker zanašajo bolezen v hiše in v hleve in ker se po

hudih živinskih boleznih vselej pasja steklina kaj močno med njimi pokazuje. Pred nekaj leti je okrog Dnjestra živina hudo cepala, in drugo pomlad je bilo v tistem kraju toliko steklih psov, da se konji niso upali na stepe in da so se ljudje le po dva ali po trije vkup in oboroženi upali na pot se podati, ker drugač bi ne bili mogli braniti se napadov steklih psov.

Kakor volkovi, narejajo tudi psi jame v zemljo, in sicer ne majhine, plitve luknje, ampak globoke, prostorne jame z ozkim vhodom. V te jame se skrivajo po letu pred vročino in po zimi pred mrazom.

14.

Poštena zdravica vsem Slovencom!

V višavah Neskončnemu bodi naj slava,
 Vam, bratje slovenski predragi, pa mir!
 Slovenija mila, o da si mi zdrava,
 Naj sreče prijazne šumljá ti izvir!
 Prijatli sorodni! zdravico napijmo,
 Vesela je družba, prijeten je čas!
 S kozarci nalitimi zdaj zazvenčimo,
 Ko strune sreberne pojó naj na glas!

Bog živi vas pesnike drage dežele,
 Ljubezen za dom naj vam serca budi,
 Da bojo mogočno ž njih pesmi donele,
 In pevce naj naše Bog dolgo živi!

Vsim pesnikom, pevcom zdravico napijmo,
 Ki z godbo in pesmami vnemajo nas,
 S kozarci nalitimi spet zazvenčimo,
 Da bojo zapeli jim slavo na glas!

Vsa slava tud' vam, premarljivi vi sini,
 Ki trudov obilno in del na oltar
 V korist darovali ste že domovini,
 Spodobi goreče se hvale vam dar!
 Učenim slovenskim sinovom napijmo,
 Napival jim bode prihodnji še čas;
 S kozarci nalitimi vsi zazvenčimo,
 Da bodo doneli jim hvalo na glas!

In vsem, ki za stariše, dom, za cesarja
 Mogočno sovražnikom stav'jo se v bran,
 Zasije naj vselej le zmage jim zarja,
 Junaški vojšak je pri nas spoštovan!
 Junakom slovenskim, prijatli, napijmo,
 V nevarnost saj hodijo tudi za nas;
 S kozarci nalitimi vsi zazvenčimo,
 Da bojo zapeli ko trombe na glas.

Še slavnim rojakom, ki v grobu trohnijo,
 Zdaj terčili bomo v hvaležni spomin;
 Njih dela živijo, naj pesmi donijo
 V opombo njih radost in njih bolečin!
 Hej! bratje, zdaj rajnim preslavnim napijmo,
 Ki več že ne sije prijetni jim čas,
 S kozarci nalitimi spet zazvenčimo,
 Da bojo zapeli v spomin jim na glas!

Tud' nas bo zakrila tihotna gomila,
 Čeravno ne vemo še kje in kedaj;

Bo kmało se družba vesela ločila,
 Bog vé, ali pridemo vsi še nazaj?
 Zatoraj, prijatli, sedaj si napijmo,
 Zdaj naše so ure, prijeten je čas,
 Na zdravje nas vseh si kozarce nalijmo,
 In terčimo ž njimi v veselje na glas!

Še zadnjič na zdravje Slovenje predrage,
 Ki v svojem nas kritu dobrotno živi!
 Kak' svetijo vinca se zlatega srage,
 Naj zdrava bo zemlja, ki nam ga rodi!
 Le terčimo bratje, zdravico napijmo,
 Da bode donelo k slovesu na glas,
 Do čistega kupice vsi izpraznimo,
 Ker prišel ločitve prehitro je čas. —

A. Okiški.

15.

Drobne tičice naše dobrotnice.

Gosence so huda nadloga za drevje. Pa vsak se lahko prepriča, da je gosenčnatega drevja naj več po krajih, kjer je veliko vasi, okrog mest in sploh kjer je malo gozdov in skorej vse le polje. Drevju, ki ga nasadi samotni hribovec krog hiše, gosence ne nadlegujejo kaj. Od kodi to? Odgovor ni težak. Hribovska mladina se nič ali celo malo peča s tičjim lovom in po hribih imajo tički, ki živé od merčesa, dovolj pripravnih krajev za

gnjezda. Po polju je pa oboje ravno narobe. Zato se pa, se ve da, tiči umaknejo radi tje, kjer jih pusté ljudje pri miru in kjer se dobi lahko pripraven kraj za gnjezdo in mladiče.

. Tiči pa ne preganjajo samo gosenc. Ko bi jih ne bilo, bi ne užival samo vertnar sadja z drevja, ki ga je sadil, ampak posušilo bi se tudi gozdno drevje, trava po travnikih, žito po polju, z eno besedo rečeno: ko bi tičev ne bilo, bi bilo poljedelstvo nemogoča stvar.

Na milijone človeških rok bi ne bilo v stanu obdelati, kar obdelajo tiči. To vidimo posebno pri gozdih, ki jih je jel červ pokončevati. Zbrale so se večkrat komisije, vganjevale so to in uno, sto pridnih rok je delalo tlako, kopalo prekope, gonilo prešiče v gozd in vendar merčes ni zginil iz gozda ali saj ne do dobrega. Je pa prišlo nekaj pravih tičev, ga je bilo pa kmalo konec.

Ker so tiči naši dobrotniki, jih pa nikar ne preganjajmo, in še skerbeti nam je treba, da jih privadimo na naše polja in gozde. Vsak pametni kmet bi mogel skerbeti, da bi dobile na njegovi zemlji stanovanja koristne lastovke, šinkovci, senice, šmarnice i. t. d.

Nikar poderati votlih in luknjastih dreves, v katerih imajo naj varniše prebivališče tiči, ki gnjezdijo po votlinah. Očedi take votline trohljave in mahú in če pribiješ nad luknjo še deščico, ki varuje dežja, jo bodo kmalo vzeli tički v posest

in tvoj trud bo obilo poplačan. Napravi škorcom hišice in skerbi, da jim otroci ne bodo poberali jaje. Kedar imaš čas, naredi iz votlih vej ali iz starih desk hišice za male tiče, preganjavce merčesa, napravi pred pavce široko luknjo še palico, da bodo tički lahko sedeli na nji, in pribij jih dva ali tri seznje od tal na drevesa tako, da ob obrnjena luknja proti jutru in kmalo se bodo vanje naselili mali sovražniki mnogoverstnega merčesa. Pa ne pribijaj hišic na drevesa, ki stojé na samem, ali ki še le pozno v listje gredó.

Senice imajo nar rajše take hišice, ki so znotraj 7 pavcov dolge in 3 pavce široke; drugim tičkom so pa všeč hišice, ki so za spoznanje večje. Če si naredil hišice iz kratkih desk, dobro boš tudi storil, če jih ovežeš z mahom. Sem ter tje po Nemškem pribijajo kmetovavci vsako leto dokaj deščic na drevesa, ker vedno bolj in bolj spoznavajo, da se dobro plačuje mali trud.

Kako neizrečeno veliko merčesa pokončajo tiči, se vidi iz sledečega, kar pripoveduje Tschudi: Na treh velicah vertnicah je bilo okrog 2000 uši. Vjeli so močirsko senico (Sumpfmeise) in jo spustili na vert. V malo urah ni bilo več uši na vertnicah. Prerajtali so, da je ujela ena šmarnica (tašica) v eni uri okoli 900 muh v hiši. Vlastovka pokončá en sam dan strašne trume komarjev; on in ona prinese v eni uri šest in tridesetkrat mladim merčesa. Drevju so posebno senice brezkončno

koristne, ker posebno rade pokončavajo jajčika nekega škodljivega metulja (Kiefernspinner). Ta metulj leže časih dvakrat enega polletja, in vsakikrat po 600 do 800 jajec in ena senica jih pokonča z mladiči vred enega dneva več tisuč. Dleski, žolne, plezovci in berglezi preiskujejo drevesa in pivkajo in kljujejo merček izpod lubja.

Rekel sem že, da so senice naj boljše prijateljice sadnemu drevju. Grof Kazimir Wodicki pripoveduje: Leta 1848 so gosence snedle listje na mojem drevju do dobrega tako, da je bilo popolnoma golo. Jeseni sem vidil milijone s kosmatimi odejami obdanih jajčkov viseti po vejah in deblih. Veliko delavcov sem najel, da bi jih oberali; pa kmalo sem previdil, da človeške roke niso v stanu odpraviti te nadloge in že sem mislil, da se mi bodo posušile naj lepše drevesa. Ko se je začenjala zima, je priletelo vsak dan cele trope senic in šmarnic. Pomladi je delalo deset parov gnjezda na vertu; prihodnje poletje je bilo že malo gosenc in leta 1850 so bili mali vertnarji perutničarji že tako ocedili drovje, da je ostalo celo poletje lepo zeleno.

Tudi vrabci so koristni tiči. Mislim, da jim že smemo privoščiti perišče črešenj ali kak klas, sajdo neseta on in ona vsak teden 2000 gosenc mladim. Ravno tako koristne so sove, ki polovijo zjutrej in zvečer grozno veliko večernih metuljev i. t. d. Pomladanske kebre jedó posebno ne-

katere sove, škorci, kavke, srake, šoge in srakoperji. Angleški naravoslovec White je pazil na malo sovo (Eule) in vidil je, da je prinesla vsacih pet minut miš v gnjezdo. Skovir (Steinkauz) je prinesel poletnega večera 11 miši v gnjezdo. Zato je pa ni več neumnosti, kakor loviti in pobijati tako neizrečeno koristno žival, kakor je sova. Da gospodar pa sovo strelja, je velikokrat kriva vražna gospodinja, ki toži: „Gotovo bo kdo umerl pri hiši, sova vsak večer skovika na orehu pred hišo. Pojdi, pojdi Juri, in ustrelj jo!“ Žena misli, da bo s sovo z oreha zginila tudi smert iz hiše, in gospodar je pa še tako nor, da ubito žival za strah na paž pribije.

Skoraj vsi mali tiči živijo od kebrov, muh, metuljev, červov, polžev, pajkov i. t. d.; in sicer živé nekteri samo od njih, nekteri vživajo tudi druge reči; nekteri pa jih jedó le, kedar ležejo.

Ti koristni tiči so: Senice, srakoperji, škorci, muhovčki, pastaričice, šmarnice, penice, cipe, škerjanci, šinkovci, vrabci, sternadi, lastovke, berglezi, nočne lastovke, plezovci, žolne, dleski i. t. d. Vsi ti pokončujejo na milijone gosencnih jajec, gosenc, muh, komarjev, kebrov, mravelj zelišnih uši, ponočnih metuljev, červov i. t. d. in sicer tako, kakor da bi se bili zmenili. Ti jedó merčes le enega posebnega plemena, uni spet le drugačnega; ti poberajo merčes z listja in z vejic,

drugi ga kljujejo izpod lubja ali ga lovijo po zraku ali ga grebejo iz persti.

Vsak pameten človek naj tedaj skerbí po svoje, da bodo kmetovavci začenjali tako varovati tičev, kakor zaslužijo. Tiči so naj bolji, naj zvestejši in naj pridniši kmetovi prijatli; nikar jih tedaj saj preganjaj ne, če jih že nočeš vabiti k sebi v svoj lastni prid. J. Tušek.

16.

Kar bodi za domače potrebe.**Domače zdravila.**

Fige (smokve) dobro zdravilo, kedar si zapert. Pogostoma je slišati tožba, posebno med ljudmi, ki morajo veliko sedeti: „Ves zabuhnjen in napihnjen sem; kri mi zalega v persi in v glavo, da mi sapo zapira. Že dva — tri dni sem zapert; pa ne vem, kaj bi počel, da bi spet skož mé prederlo.“ Obilno sprehajanje in gibanje pod milim nebom, zmivanje z merzlo vodó in mečivna hrana: kisló mleko, kuhano sadje, merzla voda, na tešče pita i. t. d. so povsod znane zdravila. Pa še gotoviše zdravilo, ki so ga že mnoge skušnje poterdile, je tole: Kedar se spravljaš na večer v postelj, snej dve ali tri prav sočne fige (smokve),

popij glažek merzle vode in — ne bo te goljufalo — na jutro bo tvoja odsebnica prav lahka, obilna in zdrava brez vsake bolečine.

Zdravila zoper hitrico. Hitrica ali driska napada otroke in odrasčene, posebno tedaj, kedar se premrazijo, kaj nevgodnega zavžijejo ali se drugači v življavi pregrešijo. Včasih se pa tudi primeri brez vsakega posebnega vzroka. Znano je, da se po hitrici marsiktera bolezen spravi iz našega trupla; zató je nikar ne ustavljal koj obnam. Kedar pa le ne odleže, glej, da jo ustaviš po žlezastih pijačah in drugih primernih rečéh. Skerbi za gorkejšo obuvano in toplejšo oblačila, pij pogreto jedrično mleko (Mandelmilch) in žlezaste juhe iz laškega (Reis), ječmenovega ali ovsenega pšena, pokladaj si tople pertiče in opeke (cigle) na trebuh in vse opusti, kar bi ti jo spet napeljati vtegnilo. Posebno se priporoča zoper hitrico čaj (tê) iz mete, melise in kamilc brez sladkora (cukra); zraven pa ostani, če ti je le mogoče, v gorki postelji.

Črna redkev dobro zdravilo. Črna redkev je kaj hasnjivo zdravilo zoper serčni kerč, zoper terganje po ušesih in po drugih telesnih udih in zoper skernino. Nasterži (naribaj) si černe redkve v dober jesih, zavij ožeto v tanko perténo cunjico in položi jo na bolni ud (pri terganju v glavi pa za uhó). Prepričal se boš, da ti bo odleglo.

Zdravilo zoper ozebljino. Kedar ozebeš na rokah ali na nogah, koplji ozebljeni ud večkrat na dan po 3—4 minute v merzli vodi, v kateri se sneg ali led topí. Še gotoviše zdravilo pa je led, če ga obezuješ na bolni ud. „Domači zdravnik“ priporoča tole zdravilo, ki ozdravi, kakor pravijo ozebljino v 24 urah: „Čern zriban kruh, jesih in galunova štupa se takó dolgo kuhajo, da iz njih kaša postane, ktera se na platno (pertnino) debelo namaže in, kolikor terpiš, vroča na ozebljino poklada. Kedar se okladek ohladí, vzemi spet drugega vročega in tako delaj neprenehoma kakih 8 ali clo 16 ur. Po odpravljenih okladkih se pa vari premrazenja.“ — Pri odprtih ozebljinah pa je naj boljše zdravilo prekajena slanina (špeh), ki jo v drobnih platičih na bolni del obezuješ.

Zdravila zoper opekljino. Če se opečeš, vzemi pavole in jo položi na opečeno mesto; naglo zdravilo v opeklini je tudi gosta žajfnica, v kateri cunjo namočiš in jo čez bolni ud pokladaš. Dalje se priporoča zoper opekljino tudi nariban sirov krompir in v vodi raztopljen galun. Kedar pa opekljina na globoko seže in se gnojiti začne, pokladaj na-njo v olju namočene ali z lojem nakapane cunje in čez cunje še merzle okladke. Vendar v vseh hujših boleznih pokličí umnega zdravnika.

Gospodarske drobtine.

Naj boljši pomoček zoper gosenice in drug merčes po sadnem drevju. Kako škodljive so gosenice sadnemu drevju, je znano vsakemu gospodarju. Zató naj si pa tudi na vso moč prizadeva, da za časa pokončá ta škodljivi merčes, preden se po vseh vejah ne razleze. Velik nemarnež bi bil in sam svoj sovražnik, ki bi tega perve spomladne dni storiti opustil. Pomanjkanje vsakega sadnega pečka in zguba velikega dobička bi bilo njegovo plačilo. Da bo pa vse to srečno opravil, naj si vzame že po zimi ljube tičke v najem. Vidim kakó me debelo pogleduješ, pa — verjemi mi — to ni nobena žaltava, to je prava resnica, kar sem ti rekel. Stori pa takóle: Kakor sam veš, najdejo tički po zimí le malo živeža, da se poživijo. Vsi stradani ferkajo od kozolca (stoga) do kozolca, od pota do potú, da bi našli kako zernice. Verzi jim vsako jutro perišče žitnega zmesú ali kak neomlačen snopič bornišega žita na svoj vert in vidil boš, kakó se bodo zbirali okoli pogernjene mize na snegu. Čedalje več jih bo prihajalo zobat in kmalo jih bo vse mergolelo po drevju na tvojem vertu. Drobne zernica, ki jim jih veržeš vsak dan ali vsaj večkrat v nedelji, ti bodo ptičice stokrat povernile s tim, da ti bodo pokončale na tavžente in tavžente škodljivega merčesa, ki bi ti bil na spomlad vse listje in s cvetjem

tudi sadje pokončal. Stori to iz miloserčnosti do ubogih tičkov in zavoljo lastnega dobička in gotovo boš vesel na jesen.

Kaj storiti, da kure tudi po zimi nesó?

Znano je vsaki gospodinji, da kure ali kokoši prenehajo nesti, kakor hitro pritisnejo jesenski mrazovi. Po tem takem je pomanjkanje potrebne toplote prvi vzrok, da kurelina ne nese po zimi. Ako hočeš od svojih kokoši, rac i. t. d. tudi po zimi kaj okroglega dobiti, skerbi jim za toplejši kurnjak in ne dajaj jim celo zimo po snegu jajskati. Kurnjak jim pa takole prestelji: Mesca novembra (listopada) natrosi v kurnjak za poldrugi črevelj visoko konjskega gnojá in na gnoj nekaj slame. Kak črevelj nad gnojem jim pa napravi 6 pavcov široke deščice (diljice) za sejo. Takó si jim poskerbel za potrebno gorkoto in kure bodo, če jim ne zmanjkuje primernega živeža, nesle skozi celo zimo in tudi veliko prej ploditi začele. V živež jim dajaj posebno kuhane in zmečkane krompirjeve ostanke, katerim primešaš tudi kake obloje in otrobi. Večkrat prikani tej kermi kislega mleka ali primešaj zmletih (stolčenih) jajčnih luščin, včasi tudi kaj malega gašenega apna. Kmalo ti bodo povernile kure z obilnim kupom jajc, ki se vsako zimo tako drago prodajajo.

Kropiva koristna za ljudi in živino. Kropiva, ki jo kolne pri nas še kmet in gospod, je kaj koristna za ljudi in živino. V narborniši zemlji,

brez vse človeške skerbi in prizadeve izraste kropiva 6—7 črevljev visoka in daje človeku, ki jo more kakor konoplje obdelati, tako imenovano kropivno platno (Nesseltuch), ki se drago prodaja. Dozori v drugi polovici mesca avgusta. Kedar začnó njene peresa suhleti in deblica rujaveti, poženji jo in razprostri po trati, da se v dveh — treh dneh posuší. Ko jej perje osmukaš, jo poveži v snopiče in jih položi za kakih 6—7 dni v potočno vodo ali v kak ribnjak, da se vgodijo. Dalje pa stori ž njimi kakor s konopljami. — Kropiva je pa tudi še za druge domače potrebe.

Ako veržeš včasí zrelega kropivnega semena svojim putam, ti bodo nesle tudi pozimi; tudi kuhano kropivno perje jim je zelo koristno in dobro.

Kropiva je pa tudi zelo redivna in zdrava piča za govedino. Krave ti bodo obilno molzle in volí se kaj veselo redili.

Gnoj prvi pogoj srečnega kmetijstva. Brez gnoja gre vse polje pod nič; le osat in plevel boš žel, če ne boš skerbela za gnoj. Zató bodi vedno tvoja prva skerb, da z gnojem varčno ravnaš in z vsem skerbno obračaš, kar bi vtegnilo njivo posiliti. Ne daj svoji živini, da bi po občinskih spašnikih gnoj trosila, zraven pa še stradala; skerbno spravlaj na kupe vse, kar najdeš po potih blata ali raztresenega gnoja, zraven pa pobiraj tudi druge reči, ki jih moreš za gnoj po-

rabiti. Poslušaj, kako ravnajo z gnojem Kitajci in posnemaj jih v njih skerbi za gnoj. Lani so povedale „Novice“ o Kitajcih tole: Ker Kitajci malo ali celo nič živine ne redé, toraj jim živinskega gnoja manjka; polja pa tudi zastran prevelikega števila prebivavcov v prahi puščati ne morejo. Tedaj vse pridno pobirajo in spravljajo, kar jim živinski gnoj le količkaj nadomestiti more, kakor: lasé, pepel, kosti, rogove, saje, posebno pa berke in lasé, ki si jih dajejo vsaki dan briti in striči; tudi luščine orehove, smeti, cestno blato in veliko družih reči v globoke jame kidajo, da se sperstenijo. Ob primorju zbirajo ribje ostanjke in morske rastline, v mesnicah poberajo razne živinske odpadke, kosti, dlako, perje; kostí meljejo in ž njih moko njive gnojé. Na bolj samotnih ulicah se nahajajo iz slame, zemlje in zidovja napravljene stranišča (skreti), da se le nič gnoja ne pogubi.

Na polju so povsod v zemlji velike prazne posode, v katerih si Kitajci mnogoverstno godljo za gnoj pripravljajo. Plevel, slamo in vsako šaro skerbno naberajo in sožigajo, da si pepela napravijo, ktereга na svoje polja trosijo, da jim bolje rodi; pa tudi gnojnico si napravljajo, v kateri seme namakovajo, preden ga sejejo ali pa sadé, ali pa ž njo rastline in sadike zalivajo.

Poglavitni gnoj jim je pa le človečjek, ktereга Kitajci povsod skerbno naberajo in poberajo; vsaka hiša, vsaka ulica, vsaka steza ima v zemljo postav-

ljene posode, kjer se človečjek nabera. Večidel so zidane in pokrite, da gnoj iz njih ne more puhteti. Če pa iz njih še tako močno smerdi, kitajski nos vse lahko prenese: bogatin ali revež, imeniten ali ne, je tega smradú vesel, ker njegovo korist spozna. „Kjer je dovolj smradú, je tudi dovolj kruha“ — pravi Kitajec. V dolge in okorne čolnice, kateri se po uličnih vodotokih križem prepeljujejo, se omenjeni gnoj pobera in na polje spravlja. Vsaki kmet, ki zjutraj svoje pridelke na terg nese, prinese zvečer po dve kibli omenjenega gnoja s terga nazaj, s katerim njivi namesti, kar so ji pridelki povzeli.

Na Kitajskem se gnoja kar nič ne pogubi in ne pokvari; prerajtano imajo, da je blato od 5 ljudi okoli 120 fl. vredno. Mešajo ga Kitajci z mnogoverstnimi živalskimi in rastlinskimi rečmi, sušé ga in v prah tolčejo, ki ge okoli rastlin potresujejo. Kitajec ne gnoji nikdar polja, ampak le rastlinam gnoji, in vselej seme v redki gnojnici namoči, preden ga seje.

Za človečjekom pa čislajo tudi živinski gnoj, posebno pa svinjski. V Čusanu ga mešajo z neko ilovnato zemljo, napravljajo iz njega majhne hlebčiče, krajcarjem podobne, jih sušé in ž njimi po celi deželi kupčujejo. Napravljajo si tudi iz laporja in ilovce, apna in pepela itd. mnogoversten gnoj. Kitajci se niso nikoli kemije učili, pa vendar nam kažejo, da so pravi mojstri v tem, kar se pravi,

z gnojem umno gospodariti. Vsi naši grajšaki pa kmetje naj grejo v šolo k njim!

„Woch. d. p. oec. G.“

Maža, kedar konja komat odergne. Kedar konja komat odergne ali rani, pravijo gospodarske novice, naj se mehke cunje, v svinski žolc namočene, večkrat na dan na rano pokladajo. Kolikor starejši je žolc, toliko boljši je za mažo. Saj si ga kmet lahko priskerbi, kedar kolje prešiče.

Kakó mesó sušiti ali prekajati. Kedar sušiš mesó, ti je treba paziti, da ne postane presuho in prepusto. Na Badenskem ravnajo ž njim, kakor priporočajo „Novice“ tudi našim gospodinjam takóle: „Mesó se ne suší zató, da bi se gnjilobe in smradljivosti obvarovalo, ampak zato, da dobí po prekajenju dober okus in slaj. Zlo prekajeno meso ne bo sicer nikdar gnjilo, ali ker je presuho, je pusto in ni dobrega okusa. Če se meso za prekajenje v dimnik obeša, kakor se navadno ravná, mora tedaj gospodar veliko skerb imeti, da mesa ne presuší, ampak da ostane mehko, rahlo in dobrega in prijetnega okusa. To se pa veliko lože doseže, ako se meso povalja ali zavije v kako rahlo reč, ktera meso varuje neprijetnega zakajenja, pa tudi sočnost v njem ohrani. Za tako prekajenje mesa so pa reženi otrobi najbolje, ker otrobi maščobo nase vlečejo, od druge strani po tudi meso hladé.

Kdo bo po tem ravnal, smo mu porok, da bo

dobro opravil. Takó-le se dela: Meso, katero se boóe presušiti ali prekaditi djati, se še toplo od zaklanega živinóeta vzame, berž v slani zmesi povajja, ktera se napravi iz 1 dela v prah stolóenega solitarja in 32 delov kuhinske solí, potem pa s toliko otrobmi potrese, kolikor se jih mesa deržati more; na to se meso ali naravnost v dimnik obesi ali pa poprej še v mehek papir zavije. Tako na to vižo prekajeno mesó je ravno tako, kakor moóno posušeno lososovo (Lachs), je prav prijetnega okusa, in se da več let brez škode hraniti.

Kakó s cepíči ravnati. Mnogokrat toži kak vertnar — razglašajo „Novice“ — da je prejel cepíče suhe in vele. Komur se kaj takega primeri, naj položi cepíče v vodo, pa tako, da v posodi voda óez in óez óez cepíče stoji, in tako naj ležijo 24 ur. Óe je mogoóe, naj se posoda s cepíči postavi na sonce, ali naj se saj postavijo na kakšen toplejši kraj. Óez 24 ur naj se potem cepíči vtaknejo v zemljo v kako senco. Ali so cepíči res suhi ali ne, se bo pokazalo v prvih dneh. Óe se pa po 48 urah še frišni vidijo, le cepi ž njimi brez vse skerbí. S cepíči pa, ko si jih z vode vzel, naravnost cepiti ni varno, ker koj takrat se še ne dá spoznati, ali so živi ali ne. Cepíčov nikoli ne spravlja v kak hram, pa tudi v pesek jih ne vtikaj. Najbolje se obranijo v senci pod prostim nebom, óe se v kako mastno zemljo ali ilovico vtaknejo; al treba je, perst ali ilovico dobro potlačiti okoli v zemljo

vlaknjenih koncov. S tako spravljnimi cepiči sem cepil še drugo leto in dobro so se prijeli. Stara je navada, da vertnarji najraje cepijo, kedar mesec dorašča, ker takrat muzga kviško kipí in tudi meni se je zdelo, kakor da bi v tem času lub se bolje ločil za cepljenje.

Kako boljšo opeko ali cegel napravljati. Mnoge skušnje so poterdile, da je opeka ali cegel veliko boljša in terdniša, ako primešaš ilovci pre-mogovega pepela ali pepela kamnitega oglja. Tako žgana opeka je veliko terša in veliko bolj terpežna.

Družbin oglasnik.

1. Odbor družbe sv. Mohora.

Odborniki družbe sv. Mohora so sledeči gospodje:

1. Andrej Einšpieler, c. k. katehet više realke in dnhovni svetovavec, kot vodja in varh družb. premoženja.
 2. Dr. Valentin Müller, korar in viši ogleda ljudskih šol na Koroškem, kot škofijsk pregledovavec družbinih spisov.
 3. P. Karl Robida, c. k. gimn. učitelj, kot oskerbnik in pregledovavec družbinih računov.
 4. Anton Janežič, c. k. učitelj više realke, kot tajnik in vrednik družbinih spisov.
 5. Karl Dürnwirt, bogosl. špiritual
 6. Lambert Ferčnik, mestni kaplan
 7. Gregor Sommer, c. k. norm. učenik
- } kot razpošiljavci družb. bukev itd.

2. Imenik dosmertnih družnikov.

Do 1. svečana t. l. so stopili v družbo sv. Mohora kot dosmertni udje sledeči častiti gospodje:

1. Travenščak Pavl, župnik v Leskovcu na Hrovaškem in je plačal v matico 15 gld. — kr.
2. Einšpieler Andrej, c. k. katehet više realke v Celovcu in je plačal v matico 15 " — "
3. Radičnik Boštjan, fajmošter v Bilčovsu in je plačal v matico . . . 15 " — "

4.	Trafenik Franc, kaplan v Št. Paulu in je plačal v matico	15	gld. — kr.
5.	Brence Janez, duhoven v Podkraju in je plačal v matico	15	" — "
6.	Suhač Anton, kaplan v Šmartnu in je plačal v matico	15	" — "
7.	Sterbenc Juri, pravnik na Dunaju in je plačal dne $\frac{1}{1}$ 60 v matico polovični znesek	7	" 50 "
8.	Jaklin Anton, župnik pri sv. Lorenču in je plačal v matico	15	" — "
9.	Stranjšak Anton, kaplan pri sv. Lorenču in je plačal dne $\frac{1}{1}$ 60 v matico polovični znesek	7	" 50 "
10.	Bartol Jernej, kaplan na Dobrovi in je plačal v matico	15	" — "
11.	Polič Karl, kaplan v Juniku in je plačal v matico	15	" — "
12.	Lešnik Janez, fajmošter v Št. Marksu in je plačal dne $\frac{4}{1}$ 60 v matico polovični znesek	7	" 50 "
13.	Dr. Muršec Jožef, profesor v Gradcu in je plačal v matico	15	" — "
14.	Ozmeč Janez, kaplan pri sv. Andrašu in je plačal dne $\frac{8}{1}$ 60 v matico polovični znesek	7	" 50 "
15.	Šket Jožef, kaplan v Št. Mihelu in je plačal dne $\frac{10}{1}$ 60 v matico polovični znesek	7	" 50 "
16.	Sajovec Janez, kaplan pri sv. Križu in je plačal dne $\frac{13}{1}$ 60 v matico polovični znesek	7	" 50 "
17.	Dr. Vojska Andrej, c. k. sodu. svetovavec na Ogorskem in je plačal v matico	15	" — "

Bukve, ki mu gredó, pa je volil čast. domorođec prav pridnemu slov. učencu na Koroškem ali na Stajarskem ali poslednjič na Kranjskem.

18. Ne imenovan Čeh na Ogerskem in je plačal v matico	15 glđ. -- kr.
Bukve tudi prepušča, kakor čast. g. Dr. Vojska, prav pridnemu učencu.	
19. Simonič Jožef, fajmošter v Serdišču in je plačal v matico	15 " — "
20. Simonič Janez, kaplan pri sv. Miklavžu in je plačal v matico	15 " — "
21. Čepe Franc, korar v Jarenini in je plačal v matico	15 " — "
22. Verlič Franc, kaplan v Jarenini in je plačal v matico	15 " — "
23. Trampuš Ivan, kaplan v Jarenini in je plačal dne $2\frac{1}{2}$ /60 v matico polovični znesek	7 " 50 "
Vsega vkup	292 glđ. 50 kr.

Listina s podobo sv. Mohora se bo poslala častitim g. g. dosmertnim družnikom z 2. zvezkom „slov. večernic“, tistim gospodom pa, ki so plačali 7 glđ. 50 kr., tedaj, kedar dopolnijo svoje polovično plačilo. — Popolni imenik vseh družnikov, ne samo dosmertnih ampak tudi letnih, bo prinesel „koledarček družbe sv. Mohora“ z družbinimi računi vred.

3. Družbini podporniki.

Razun svojega letnega ali dosmertnega plačila so darovali v družbino matico čast. g. g.:

1. Travenščak Pavl, župnik v Leskovcu 25 glđ. — kr.
2. Radičnik Boštjan, fajmošter v Belčovsu 5 " — "

3. Karba Ivan, kaplan v Št. Jurju	4 gld. 20 kr.
4. Ozwald Anton, kaplan v Libeličah	1 „ 30 „
5. Petan Franc, kaplan v Št. Mihelu	2 „ — „
6. Orešnik Jožef, fajmošter v Mehovem	2 „ — „
7. Duriava Jožef, kaplan v Deskli	2 „ — „
8. Golja Jožef, kaplan v Devini	2 „ — „
9. Okorn Fid, lokalist v Lokavcu	2 „ — „
10. Pušl Anton, šolski vodja v Belaku	1 „ — „
	<hr/> 46 gld. 50 kr.

Kakor je viditi iz pričujočih razkazov, se je družbina matica pomnožila za 339 gld. avstr. veljave. Za 320 gld. tega dnarja so se kupile štiri deržavne obligacije (vsaka po 100 gld. s 5 odstotki), 19 gld. se pa še hrani za dalje nakupovanje deržavnih obligacij.

4. Povabilo.

Podpisan družbin odbor vabi vse Slovence, da bi v prav obilnem številu stopili v družbo sv. Mohora, ki stoji pod posebnim varstvom milostljivega knezoškofa Kerškega in izdaja vsako leto:

a) dvoje „slovenskih večernic“ namenjenih za priproste, kmečke ljudi, ki bodo obsegale mične povesti, čedne pesmice, zanimive obraze iz življenja raznih narodov, mnogotere poduke o natoroznanskih resnicah in druge reči za poduk in kratek čas mladim in starim;

b) majhen družbin „koledarček“, ki bo zapopal, razun navadne pratike in drugega podučnega in kratkočasnega berila, imenik častitih družnikov in vse družbine račune in druge naznanila; in

c) kolikor bodo pripuščale dnarne moči, še kake druge bukve, priprostemu kmetu v podučenje ali častiti duhovščini v djansko rabo. Razpošiljale se bodo bukve trikrat v letu po tistem potu, po katerem jih vsak družnik

dobivati želi. Vsi spisi, ki jih misli družba na svitlo dati, morajo pa v čisti, lahko umevni slovenščini zloženi in po kakem visokočastitem škofijstvu poterjeni biti.

Da si pa družba lože pridobi dobrih in njeni nameri primernih bukev in spisov, bo plačevala gg. pisavcom izvirne sestavke po 9 gld. za tiskano polo v majhni obliki (kakor jo kaže pričujoča knjiga), poslovenjene pa po 6 gld.; če se bodo pa tiskali na veliki osmerki, jim bo dajala za polo po 3 gld. več.

V družbo sv. Mohora more stopiti vsakdo brez razločka stanú in starosti. Družniki so pa: a) letni in b) dosmertni.

a) Letni družnik postane vsak, kdor plačuje vsako leto po enem goldinarju v družbino dnarnico; kakor hitro pa za kako leto ne odrajta določenega plačila, neha spet družnik biti za nekaj časa ali za vselej, kakor je njegova volja.

b) Med dosmertne družnike ali vtemeljitelje družbe sv. Mohora se pa zapiše vsak, kdor plača v družbino matico v kovanem dnarju ali v bankovcih petnajst goldinarjev na enkrat ali po 7 gld. 50 kr. vsaj dvakrat v teku enega leta; kdor bi pa svojega polovičnega plačila v družbino matico pred pretekom vstanovljenega obroka ne dopolnil, zgubi pravico do njega. S tim plačilom si pridobijo dosmertni družniki pravico do družbinih bukev za vse žive dni, šolske in farne bukvarnice pa za vse čase svojega obstanka. Ime vsakega dosmertnega družnika se vpiše v matični zapisnik in se mu pošlje v častno znamenje, da se šteje med vtemeljitelje družbe sv. Mohora, listina s podobo sv. Mohora, ki jo podpišeta razun vodja in tajnika vsaj še dva druga odbornika.

Matica je zakladna glavnicca ali zakladni kapital, ki se ga nikdo ne sme dotakniti; le obresti iz matičnega denarja in letnina letnih družnikov se smejo obračati v

natiskovanje družbinih bukev in za druge družbine potrebe. Naraščala bo pa matica:

- a) po vplačilih dosmertnih družnikov;
- b) po dobrovoljnih darilih;
- c) po darilih tistih gg. pisavcov, ki družbi svoje spise brez plačila prepuščajo in
- d) po tistih denarjih, ki jih bo vsako leto vergla kupčijska razprodaja družbinih bukev.

Ako bi se družba sv. Mohora iz kakega posebnega uzroka kedaj razvezala, ima vsak živi dosmertni družnik pravico do vložnega plačila; kaj se pa ima z ostalim družbinim premoženjem zgoditi, bo razsodil z visokim družbinim varhom družbin odbor.

Vsak častiti ud naj naznani, po kateri poti želi prejemati družbine bukve (ali po pošti ali po sledečih knjigarjih: po Leonu v Celovcu, Lerherju v Ljubljani, Soharju v Gorici, Ferstelnu v Gradcu, Lejrerju v Marburgu, Geigerju v Celju, Weicingerju v Radgoni, Zavadckimu v slov. Gradcu, Vepusteku v Novem mestu, Schimpfu v Terstu, Blazniku v Postojni, Dirnböcku na Dunaju in po Zupanu v Zagrebu ali po kaki drugi priložnosti, Denarji se pošiljajo v frankiranih listih pod naslovom: Družbi sv. Mohora v Celovcu (Klagenfurt).

V Celovcu 1. februarju 1860.

Družbin odbor.

KAZALO.

	Stran
1. Zgubljeni, pa spet najdeni sin	1
2. Pesem za domače šmarnice	10
3. Voznik in zadnji konj	13
4. Mesar Janez Kerstnik Jezuit, Goričan	18
5. Mati in vnuk	28
6. Pobožna pastarica	30
7. Sv. Francišek in tiči	32
8. Prilike	40
9. Miklavžev večer	42
10. Delavno življenje kersanske device	43
11. Hvaležnost in nehvaležnost	47
12. Zofijna cerkev v Carigradu	50
13. Živalsko življenje pa južnoruskih stepah	52
14. Poštena zdravica vsim Slovencom	60
15. Drobne tičice naše dobrotnice	62
16. Kar bodi za domače potrebe	67

redbo ništiti

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000421883

[1/10 = 10. godina]

Okuski Anek

